

Matewu Linjiili

Matewu Linjiili roraqe

Matewu ni Isa Alimassixu faarun tanmi do fillon du baananbe ya. Sagalliragaana ya ni Rooma tunkan da Banisirayila yi. Isa kiyen ɗa, Yahuuda be ga na ɗa sagalliragaana yi Rooma yi, ken na Yahuudiyanun kuttun maxa junuubuɗaana xoore ya yi. A kaman xoninten ɗa ni moxoburu, boyinaxa a ya Banisirayilaganko xonnon deemana, kun ga ni Roomankon ɗa. Xa, a hinneyen da Isa ken raga; a da a xiri nan ti a na sagallirageye ke wara, a nan ɗa i da xarallenma yi.

Ke Linjiili noxo, Matewu ya a koyini o yi nan ti Isa ya ni Banisirayila Tunkan ɗa, a kisindaanan xa ya ni. A bakka Tunka Daawuda follaɗen ya yi. Alla da aken yinme ya fin ko annabinyin fanon da na laahidun wutu nan ti koota ya riini i ga Banisirayilaganko su kisini ti a sababun ɗa.

Matewu da i Linjiili ke joppa o da ti Isa bonsonɗen ɗa yi fina, a do Isa bangeyen xibaare (soora 1-2). Yahaya ga da Isa wanɗi moxo be, a do Ibiliisa ga da Isa jaarabi moxo be, a ya ken koono (3.1-4.11). Isa ga ɗi kaawafiinu be dabarini, a ya kun koono o da, ken do Isa ga ɗi taagumansu be dabarini Galiile jamaanen ɗa (4.12-18.35). Linjiili ke lagaren ɗa, Matewu ya a koyini o yi Isa ga daga Yerusalaamu yi moxo be, a xonnon ga da a penpe yitten ɗa noqu ke be yi, a do a ga wundi bakka kallen ɗa non be yi (19.1-28.15). Ken falle ya ni, Isa do i xarallenmon ga da me ɗi gide yogo xanma Galiile yi (28.16-20).

Matewu Linjiili rawa taxandiini taxandu tunmi, kun ga ni:

- 1) Isa bangeyen do a leminaaxu (soora 1—2),
- 2) Isa moxosironde katta i gollen ɗa (3.1—4.16),
- 3) Isa golle jaman ɗa (4.17—20.34),
- 4) Isa xaranɗunde Yerusalaamu yi (soora 21—25),
- 5) Isa koyi lagare: a rageye, a kiitiyen do a penpeyen yitten ɗa (soora 26—27),
- 6) Isa wundiye do a dukoyiye (soora 28).

1

Isa bonsonɗe

(Luka 3.23-38)

¹ Annabi Dawuda do Annabi Iburahiima bonsonɗe, ken ga ni Isa Alimassixu yi, a bonsonɗu toxonun faayi. ² Annabi Iburahiima ya n da Annabi Isiyaaxa saara;

Annabi Isiyaaxa xa da Yaaxuba saara; Annabi Yaaxuba da Yahuuda do i xoxonon saara; ³ Yahuuda da Peregi do Jeera saara, i ma ga ni Tamara yi; Peregi da Hecerooni saara; Hecerooni da Haraami saara; ⁴ Haraami da Haminadaabi saara; Haminadaabi da Nahasoona saara; Hahasoono da Salimoona saara; ⁵ Salimoona da Buwaasi saara; a ma ga ni Raabi yi; Buwaasi da Woobedi saara; a ma ga ni Ruuti yi; Woobedi da Juse saara; ⁶ Juse da Tunka Dawuda saara. Tunka Dawuda da Tunka Sulemaani saara, a ma yaxinten ga ñi Wuuriya ya. ⁷ Tunka Sulemaani da Robaawu saara; Robaawu da Haabiya saara; Haabiya da Haasa saara; ⁸ Haasa da Josaafa saara; Josaafa da Joraamu saara; Joraamu da Wuuja saara; ⁹ Wuuja da Yotaamu saara; Yotaamu da Hayaaji saara; Hayaaji da Jikkiyaahu saara, ¹⁰ Jikkiyaahu da Manaase saara, Manaase da Hamoono saara, Hamoono da Josiyasi saara, ¹¹ Josiyasi da Jekkoniya do i xoxonon saara, ken waxati ya ni, i ga da Banisirayilagankon su kittidunraga ni i gana katta Baabila yi. ¹² I deninden Baabila yi dangi falle, Jekkoniya da Salateeli saara, Salateeli da Jurubaali saara, ¹³ Jurubaali da Habuuda saara, Habuuda da Eliyaxiimu saara, Eliyaxiimu da Hajooro saara, ¹⁴ Hajooro da Sadiixi saara, Sadiixi da Haxiimu saara, Haxiimu da Yelihuuda saara, ¹⁵ Yelihuuda da Eliyajaari saara, Eliyajaari da Maata saara, Maata da Yaaxuba saara, ¹⁶ Yaaxuba da Yuusufu saara, ken ga ni Mariyaamu kiina yi. Ken yaxare ya n da Annabi Isa saara, i ga Isa ke be xilli Alimassixu. ¹⁷ Ke moxo di, na a wutu Annabi Iburahiima yi katta Annabi Dawuuda yi, xabiilanu tanmi do naxato ya ni. Na a wutu Annabi Dawuuda xa yi nan ri a wara Baabila gananden ña, ken xa ni xabiilanu tanmi do naxato ya yi. Na a wutu Baabila gananden xa yi katta Alimasiixun ña, ken xa ni xabiilanu tanmi do naxato ya yi.

Isa Alimassixu kiteyen xibaare

(Luka 2.1-7)

¹⁸ Isa Alimassixu yinme bange moxon faayi. A ma Mariyaamu ñi sikki Yuusufu ya da, xa saado a ga yaxiini Yuusufu yi, a da warijaxe kita ti Alla Fanka Sennen ña. ¹⁹ A kiina Yuusufu ni seri teleñonte ya yi, a siren xa ya ni. A ga da a tu ti Mariyaamu warijaxanten ña ni, a lafi mundin bakka a fin di, i nan maxa a hayiba. ²⁰ A ga da ken ñanni bire be, Tunka duumanten maleyikannen yogo xosi du koyi a yi kuyin di nan ti a da: “Dawuuda bonsonje Yuusufu, maxa kanu Mariyaamu yaxini, boyinaxa noxo ke be ga a yi, a giri Fanka Sennen ña yi. ²¹ A na ren yugo ña saarana, an na a toxora Isa yi, boyinaxa a ya ni i jaman kisini i junuubunun tooran ña.” ^a ²² Ke su ña ña, ma Tunka duumanten ga daali ti ke be yi Annabi da, ken ña na sabati, a ga ti: ²³ “Xuso yogo ya riini noxon wutu, nan ren yugo saara, i ga a toxorana Manuweeli”, a wure ga ni: “Alla ya kafiini o yi.” ²⁴ Yuusufu ga giri xenqon di, Tunka duumanten maleyikannen ga da ke be ko a da, a da a dabari. A da Mariyaamu yaxi, ²⁵ xa a ma a saxullenmaaxu ma a ga saarene ti i ren yugon ña. A da a toxora Isa.

^a **1.21** Isa: A wure ni : Tunka Duumanten ni kisiyen ña yi

2

Saanintuwaanon riye

¹ Isa ga kiteene Beti-Laheemi bire be, a gemu Tunka Heroodi kiyeƙen ƙa yi. Yahuuda maran ƙa. Saanintuwaanon giri kinbakkƙan di nan ri Yerusalem ² nan tirindindi ti: “Yahuudiyannun Tunkanyugo ke be ga giri kite, a na ti minna? O da a saanen ƙa wari a ga bange kinbakkƙan di, ken ƙa ni, o ga ri a batu.” ³ Tunka Heroodi ga da ken mugu, a haqilen bono. Yerusalemunko xa su haqilun bono do a batten ƙa. ⁴ A da sadaxakiñandaanon yinmankon do sariyanxaranmoxonun su kafu me yi ni i tirindi Alimassixu ga n xawa bangene dingira be yi. ⁵ I ti a da: “A n xawa bangene Beti-laheemi ya yi, Yahuuda maran ƙa, boyinaxa Annabinyinmen da ken ƙa safa, ⁶ nan ti: “Beti-laheemi! Anken be ga Yahuuda maran ƙa, Debinlenminne feti an ƙa Yahuuda maran debi xooron naxa ƙa fewu, Boyinaxa tunkanlenmen faayi riini bange an ƙa di, a ga Banisirayilaganko nagaanini, ken ga ni n jaman ƙa.” ⁷ Ken bire, Heroodi da tuwaano ku xiri ni i tirindi gundon di saane ke ga bange bire be. ⁸ Ken falle, a ti i da: “Xa daga Beti-laheemi, axa na lemine ke fiiduxullen kitta. Axa ga na a wari bire be, axa na ri a koni n da mi nke xa yinme na daga a batu.” ⁹ I ga da tunkanyugon da ke diganxanne mugu, i bugu nan daga, i ga dagana i yaaxen ƙa saane ke be ga giri ti kinbakkƙan ƙa i kaane, ma a ga dagana sigi lemine ke ga noqu be yi yinma. ¹⁰ I ga da saane ke wari sikki i seewo ken ƙa siri. ¹¹ I ro kan di, na lemine ke do i ma Mariyaamu ñi no, i tusi na a batu. I di i fudinun wasa nan silafandan kini a yi: kanƙen do cuurayi, ken do kanbarintimiliƙe yogo, i ga a xilli miira. ¹² Ken falle, Alla da a koyi i ya kuyindi nan ti i n maxa saage katta Heroodi yi. Ken di, i da killi tana wutu nan saage katta i jamaanen ƙa.

Yuusufu koren wuruye katta Misira

¹³ I daga falle, Tunka duumanten maleyikanne yogo da du koyi Yuusufu yi kuyin di nan ti a da: “Giri! An na lemine ke do i ma wutu, an nan wuru katta Misira yi, an na toxi no xa bire be n ga na an ñaamari ti an nan saage, boyinaxa Heroodi riini lemine ke muurunu ya na a kari.” ¹⁴ Yuusufu giri wuron kaananan di, na lemine ke do i ma wutu, nan daga Misira. ¹⁵ I toxi no ma Heroodi ga kalla, ke su Kamanen ga daali Annabinyinmen da ti ke be yi, ken ƙa na sabati, a ga ti: “N di n renme xiri gilli Misira yi.”

Beti-laheemi lemunun karinde

¹⁶ Heroodi ga da a tu bire be ti tuwaanon ku di i janba, a butu ken ƙa siri. A da militerinun wara dagana Beti-laheemi do i fonkaaradun debun ƙa, a ti: “Na a wutu tuwaanon ga da saane ke bange bire be ko, nan daga a wara ken siina fillandi, ren yugo su ga saare ken noxon di, i na a su kari.” ¹⁷ Ken moxo yi, Annabi Jeremiya ga da digaame be ko na sabati, a ga ti: ¹⁸ “N da sonqo xoore mugu Raama yi, kallen ƙa na no do sunun fo xoore. Raheli ya ni i renmun wuunu. A ma dunge wuyen walla,

boyinaxa a renmun da duna wara.^{“b}

Banisirayila saageye

¹⁹ Heroodi kara falle, Tunka duumanten maleyikanne yogo da du koyi Yuusufu yi kuyin di, a ga ñi Misira. ²⁰ A ti a da: “Giri! An na lemine ke do i ma wutu, an nan killen raga katta Banisirayila ñiiñen ña, boyinaxa ku beenu ga lafi lemine ke karini, i yinme kara. ²¹ Yuusufu giri na leminen do i ma wutu, nan daga Banisirayila ñiiñen di. ²² Xa, a ga kiñe no, a da a mugu ti Harikelawu ya n taaxu i faaba Heroodi batten di Yahuuda maran ña. Ken saabuda a kanu toxiini no. Alla da a gongo kuyin di, ken saabuda a daga Galileya mareyen di. ²³ Nan daga taaxu i ga debe be xilli Nasare, ma Annabinyinmen ga da digaame be ko na sabati, a ga ti: “A na xiri Nasarenke.”^{*}

3

Annabi Yahaya kawande

(*Mar 1.1-8; Luk 3.1-18; Yoh 1.19-28*)

¹ Kun kootanu yi, Annabi Yahaya^c funti Yahuuda mareyen gunjuran di, a ga kawandiini. ² Nan ti: “Xa nimisi axa junuubungollun di, boyinaxa Allamaranden tinto!” ³ Annabi Yesayaahu da a ya fin ko a ga ti: “Yugo yogo xaarunxannen ña gunjuran di, a ga tini: “Xa da killen sirondi Tunka duumanten da, Xa da killi misun telenjondi a da’ “. ⁴ Ñogomiyintindoroken ña ñi Yahaya xannen ña. gujankacen ña siitini a naxaanen ña. A ñi bireene tontokaran do yaagen ña yi. ⁵ Yerusalaamunkon do Yahuuda ñiiñen taaxaanon su, ken do i ga fanje ke be xilli (Yarade) a xannen taaxaano, i su ya telle Yahaya sagata. ⁶ I ni i junuubunun du rasaaga, Yahaya na i wanqi Yarade fanjen di. ⁷ Yahaya ga da farisigankon do saduukagankon gabun wari riini i wanqindi noqun ña, a ti i da: “Ku samaqin soxoodinu ku! Ko n ti axa ra wa kisini yanganxata be ga riini yi? ⁸ Xa da gollu ya dabari, ku be ga axa durasaageyen koyini. ⁹ Xa maxa a sinma ti Annabi Iburahiima bonsonñaaxu ke baane ya axa kisini; n na a ko axa da nan ti: Alla ra wa ku gidu yillana Iburahiima bonsonñun ña! ¹⁰ Yiden moxo siro yittun xannen maxa a ga i kuttu ma ñiimen ña: ken di yitte su ga ma ren sire renmu, a kutiini ya nan fitte yinben de. ¹¹ Nke na axa wanqini ti jin ña yi, boyinaxa axa nimisi. Xa, ke be ga riini nke falle, a ya senbentin ña, n nta xawa ñaana hari a teppun denindaana yi. Aken riini axa wanqi ti Alla Fanka Sennen do yinben ña yi. ¹² A feesindixollen ña a maxa i kitten di, a ga

^b**2.18** Raheli: Annabi Iburahiima kisimare ke be toxon ga ni Yaaxuba, ken ya kaagume yogo toxon ni Raheli, renyugu filli ya n ñi a maxa. An na ken walla Jopaye 29-33.

^{*}**2.23** Mar 1.24; Luk 2.39; Yohanna 11.45

^c**3.1** Annabi Yahaya: Geregunxannen ña, ti: Yahaya Wanqindaana.

funsen do ñagamen bakka me di, a na funsen ro marandiran ña, nan ñagamen buyi yinben di, yinbe be ga nta kalla abada“.

Isa wanqiye

(*Mar 1.9-11; Luk 3.2, 22*)

¹³ Isa giri Galileya nan ri katta Yahaya yi Yarade fanngen di ma a ni i wanqi. ¹⁴ Yahaya ma duɗe, a ti Isa da: “Nke ya n xawa dagana an sagata an ni n wanqi, xa anken nan ri nke sagata?” ¹⁵ Isa da a jaabi nan ti: “Ken toxunon fina, ken ña ni Alla sogon na sabati.” Yahaya duɗe ken ña. ¹⁶ Isa wanqi ke moxo yi, a bogu jin di. Ken sigira yi kanxotten wuɗi a da, a yaaxen ña Alla Fanka Sennen ña yanqana katti i ya xoyi boore. ¹⁷ Ken bire, diganxanne yogo giri kanmun di nan ti: “Ke ni n Renmen ña yi, n ga da a xanu siri, n seewonten ga a da.

4

Isa jarabinde

(*Mar 1.12-13; Luk 4.1-13*)

¹ Ken falle Fanka Sennen da Isa geesu katta gunjuran ña, ma Ibuliisa na a wure бага. ² Isa da tannaxate wuro do tannaxate kiye suumi, ken falle, dullen da a raga. ³ Ibuliisa^d ri katta a yi, nan ti a da: “Gelli an ga ni Alla Renmen ña yi, ti ku gidu nan yille ponngen ña ke”. ⁴ Isa da a jaabi nan ti: “A safanten ña Tawureetan di nan ti: Ponngen baane nta sere birandini, xa Tunka duumanten daale su ya na seren birandini.” ⁵ Ken falle Ibuliisa da Isa wutu, na a deni Yerusalaamu,^e na a segendi Allanbatikaxooren soorooren xanma, ⁶ nan ti a da: “Alla Renmen ña ga ni an ña, du fitta yanqana ke. Boyinaxa a safanten ña Jabuurun di nan ti: 'Alla yi i maleyikannun ñaamarini ti i nan gemu ti an ña, an nan maxa finbi gidun ña' “. ⁷ Isa da a jaabi: “A safanten ña a di xadi nan ti: 'Maxa Tunka duumanten xenpe, an Alla’ “. ⁸ Ibuliisa da a deni gidi gille tana xanma, na duna naabure ke su koyi a yi, do i tunkaaxu. ⁹ nan ti a da: “An ga na sujudi n da ni n batu, n na ke su ya kini an ña.” ¹⁰ Isa ti a da: “Laato bakki n ña, ke Ibuliisa ke! Boyinaxa a safanten ña ni nan ti: 'Tunka duumanten batu, an Alla, an nan xawa golliini a baane ya da.” ¹¹ A ga da ke ko, Ibuliisa laato bakka a yi. Ken bire maleyikannun ri katta a yi na a sorogo.

Isa dagaye Galileya

(*Mar 1.14, 15; Luk 4.14, 15*)

¹² Isa ga da a mugu bire be nan ti i da Yahaya raga, a saage katta Galileya yi. ¹³ A ga giri Nasare ya, a daga taaxu Kafarinaamu deben fanxannen ña, Jebuluunu

^d**4.3** Ibuliisa: Gereguxannen ña: A wure ni jarabindaana.

^e**4.5** Yerusalaamu: Gereguxannen ña, a wure ni ya: *Debi Senne*.

do Nafutaali^f mareyen di. ¹⁴ Na Annabi Yesayaahu ga da digaame be ko sabatindi, a ga ti: ¹⁵ “Ee, Jebuluunu jamaanen do Nafutaali jamaane, axakun be ga fanxannen killen di, Yarade fanɗen falle, Galileya, xabiila gabun jamaane, ¹⁶ Jama ke be ga ñi bitanbinnen noxon di, i da xurayi xooren wari ko; jama ke be ga ñi kallen bitanbinnen noxon di, xurayen bange i da”. ¹⁷ Isa giri kawanden ɗa keeta, a ga tini: “Xa da axa du rasaaga, boyinaxa Allamaranden tinten ɗa”.

Isa di i xarallen fanaanu xiri

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Isa ga tereene do Galileya fanxannen ɗa, a da maarenmu filli wari, Simoona, i ga a xiili Peduru, a di i xoxone Andere. I ga jalasediini fanɗen di, boyinaxa i ni ñexeragaanon ɗa yi. ¹⁹ Isa ti i da: “Xa ri o n daga, n na axa ñaana soron ragandaanon ɗa yi.” ²⁰ I di i jalanun fitta ken sigira yi, nan jokki do Isa yi. ²¹ I ga laato, a da maarenmu filli tana wari, Yaaxuba do i xoxone Yohanna, i do i faaba Jebedewu, i ga i jalanun boton lippi fuuren di. Isa di i xa xiri. ²² Ku soro filli xa di i faaba do fuuren toxo non ɗa ken sigira yi nan jokki do Isa yi.

Isa jaranden do a xaranɗunde

²³ Ken falle, Isa da Galileya su wura, nan xaranɗundi a allanxarankaanon noxon di, a ga soron kawandini ti Allanmaranden Xibaari Lingen ɗa. Watten moxonma su ga jaman ɗa, a da a su jaara. ²⁴ A toxon daga do Suuri jamaanen su yi. Sere su jangiranten ga ni, i da a su ri katta a yi. Jangiron danben su, a ñi a su jaarana: jinnantowoyegumu, muruxunto, ken do ku beenu yinme ga i xenundini. ²⁵ Isa jaman kasafo: a yogo giri Galileya, yogonu giri Dekaaoli, foonu giri Yerusalaamu do Yahuuda, nan daga a wara debu be ga Yarade fanɗe falle, a su ri katta a yi.

5

Isa xaranɗunden konkon xanma

¹ Isa ga da jaman wari, a sege konkon xanma nan taaxu. A xarallenmun tinto a yi.

² A ga da xaranɗunden joppa, nan ti:

(Luka 6.20-23)

³ Wulluliɗontaaxun ɗa soron da, ku beenu ga da dumaxayanxa katta Alla yi, boyinaxa Allamaranden ni i ya da. ⁴ Wulluliɗontaaxun ɗa soron da, ku beenu ga wuunu, boyinaxa i yaaxanjin ɗa riini suure. ⁵ Wulluliɗontaaxun ɗa soron da, ku beenu ga ni nooxu yi, boyinaxa ñiiñen ɗa riini kini i ya xeyen ɗa. ⁶ Wulluliɗontaaxun ɗa soron da, ku beenu telenɗontaaxun daqun do a dullen ga i ya, boyinaxa Alla ya riini i faga. ⁷ Wulluliɗontaaxun

^f**4.13** Jebuluunu do Nafutaali: Ku ni Yaaxuba renmu filli yogo ya toxo ɗa, a ña xabiilanun filli toxon ɗa Isirayila yi.

ɗa soron da, ku beenu ga hinnene, boyinaxa Alla ya riini hinne i ya.
⁸Wullulɗontaaxun ɗa soron da, ku beenu sondomun xalasinton ga ni,
boyinaxa i ya riini Alla wari. ⁹Wullulɗontaaxun ɗa soron da, ku beenu ga
da genmen sabatindi, boyinaxa i ya riini xiri Alla renmu.
¹⁰Wullulɗontaaxun ɗa soron da, ku beenu i ga di i roxo telenɗontaaxun
saabuda, boyinaxa Allamaranden ni i ya da. ¹¹Wullulɗontaaxun ɗa axa
da, bire be i ga na ɗi axa kaana na axa roxo, na gaaren siiti axa yi ti fo
buren danben su yi di n fin ɗa. ¹²Xa seewo, axa nan bonte ɗaxalin ɗa,
boyinaxa, axa tugaadin xooren ɗa ni Alla noqu. I da Annabinyinmu xa
roxo kundu ya yi mene saado axakun ɗa.

Sappen do Nooro

Mar 9.50; Luk 14.34-35)

¹³“Axa ya ni duna sappen ɗa. Xa sappen daxamoyen ga na buga a yi, a ra wa
Saagene a yi xadi ba? A ntaxa fo sirono. A sediini ya, soron ga terene a xanma.
¹⁴“Axa ya ni duna nooron ɗa. Debe be ga giden ɗa xanma, ken ra nta muqu.
¹⁵Lanpa kumunten rora feti xolle wure, a roono kanmun ɗa di, a na konpen su
xurandi. ¹⁶Axa xa nooron nan xawa soron xurandini kundu ya yi, i ga na axa golli
sirun wari, i na axa Faaba Kallanken tiiga.

Isa xibaaren do Annabi Muusa Sariya

¹⁷Xa maxa a sinma nan ti n ri Annabi Muusa Sariyan ɗa guruja, ma xa xayifaarun
digaame. Xani, n ri i tinmandi ya. ¹⁸N ɗa tonɗun konɗo axa da, ti: Na kanmun do
ɗiiɗen toxu duumene, hari xotti baane ma xa tonbe baane nta sariyan noxon di, ku
be ga buruxeene, saado fiinun su ga tinmene. ¹⁹Ken di i roxeye sere su ga na ken
kuta sariyan noxon di, an ga da soron xaranɗundi a yi, a kaman xa ɗaana soron su
sere roxonten ɗa Allamaranden di. Xa sere be ga ni i batu, an ga da soron
xaranɗundi i ya, a kaman ɗaana soron su sere deronten ɗa Allamaranden di. ²⁰N
na a ko axa da: “Sere su telenɗontaaxun ga ma xoto sariyanxaranmoxonun do
farisigankon telenɗontaaxun ɗa, a ra nta roono Allamaranden di.

Butten xibaare

²¹Axa da a mugu ke be ga koni axa sere fanaanun da ti: 'Maxa sere kari,
sere be ga na yonkin bugandi, an kiitini ya.' ²²Xa saasa, nke yinme na a ko
axa da ti: Sere wo sere ya ga na hari butu katta i maarenmen ɗa, an kiitini
ya. Sere su xa ga na ti i maarenmen da: 'Laawante', i na an denne ya
kiitikutaanan noqun ɗa. Seren be xa ga na ti a da: 'Haqilanloxe', an nan
xawa roono Jahannaba yinben ɗa di. ²³An ga dagana an sadaxan deni
sadoxindiran ɗa bire be yi, ken noqu an xosi sinme an ga da fo bure be ɗa
an maarenmen ɗa, ²⁴an sadaxan toxo saqa no, an nan daga maxangenme
muuru an do an maarenme ke naxan fina, ken bire, an na ri sadaxindi. ²⁵“A

soobe an do an gajanlenman nan gemu xanne, saado axa ga kiñene kiitikutaanan ɗa, ken ga fe, a nan maxa daga an kini kiitikutaanan ɗa, kiitikutaanan ga an kinni polisinun ɗa, polisinun xa ga dagana an ro kason ɗa. ²⁶ N na tonɗun ko an da: an nta bakka kason ɗa abada, na hari godi baane haqe toxo an ɗa.

Jeeniyen xibaare

²⁷ Axa da a mugu ke be ga koni nan ti: 'Maxa saxu do wandi yaqe yi.' ²⁸ Xa saasa, nke yinme xa ya a konno axa da ti: sere wo sere ga na yaxare jallintan faayi, an yaqe ga fe, an jeeni ti an sondomen ɗa. ²⁹ Gelli an yaaxata tayen ɗa ga an walla junuubu ñanɗen di, a woloxoti an na a fitta laatoyen di. An nan ña yaaxabaane yi, a ya n fasu Jahannaba ga da an feten su buyi. ³⁰ Gelli an kitti tayen xa ya ga an walla junuubu ñanɗen di, a kutu an na a fitta, an nan ña kittibaane yi, a ya n fasu Jahannaba ga da an feten su buyi.

Yaxu buganden xibaare

(*Mat 19.9; Mar 10.11-12; Luk 16.18*)

³¹ A koni noqu tana yi nan ti: 'Sere be ga ni i yaqen wara, an nan xawa a warandi kayitin kini a yi. ³² Xa saasa, nke yinme xa na a ko axa da ti: sere su ga ni i yaqen wara, a na a ñi yaagudulloxaxu xanma fe, an da a ro jeeniyen di. Sere wo sere ga na yaxarin warante yaxi, an jeeni.

Kunayen xibaare

³³ Axa da a mugu xa nan ti a koni axa sere fanaanun da ti: 'Maxa kuna ti gaare yi, an ga na kuna ti fo wo fo yi Tunka duumanten da, an nan xawa ken ñaana ya.' ³⁴ Xa saasa, nke yinme xa ya a konno axa da ti: axa nan maxa kunayen moxonma su ña. Axa n maxa kuna ti kanmun ɗa, boyinaxa Alla lareesin ya ni; ³⁵ axa n maxa kuna ti ñiiñen ɗa, boyinaxa a taanun yanqaran ɗa ni; axa n maxa kuna ti Yerusalaamu yi, boyinaxa Tunkanyugu xooren deben ɗa ni. ³⁶ Maxa kuna ti hari an yinkollan xa yi, boyinaxa an ra nta yinti baane xurandini sakkati an na a finandi. ³⁷ Axa ga na ñi digaamunu, axa ga ti: 'Iyo', a na ñan kundu', 'axa ga na ti 'xani' a na ñan kundu, ke falle, fo wo fo ga ri ken giri Ibuliisa ya yi.

Tanbo tugeyen xibaare

³⁸ Axa da a mugu ke be koni nan ti: 'Yaaxe tugaadin ni yaaxe ya yi, kanbe tugaadin ni kanbe.' ³⁹ Xa saasa, nke ya a koono axa da nan ti: axa nan maxa tanbu bure tuga me yi. A fo sire, sere be ga na fentan ro an kankanbaara tayen ɗa, an na an kankanbaara noogen xa koyi a yi. ⁴⁰ Sere be ga na lafi an xilli kiiten ɗa do an dorokin lenme batten ɗa, an doroko xooren kafa a maxa. ⁴¹ Sere be ga na an forise ti an di i nan daga kilomeetara baane terende yi, an na a ña kilomeetaranu filli. ⁴² Sere be ga na an yaaga, a ku. Sere be ga na tanbo muuru an maxa, maxa

bara.

Xonnon xanuyen xibaare

(Luk 6.27-28, 32-36)

⁴³ Axa da a mugu ke be ga koni nan ti: 'An kappallenman xanu, an nan bara an xonnen di'. ⁴⁴ Xa saasa, nke ya koono axa da ti: axa na axa xonnon xanu, axa na Alla yaaga axa tooñandaanon da. ⁴⁵ Ma axa na ña axa Faaba Kallanken renmun ña, boyinaxa a ya na kiyen bugandini sere siren do sere buren su yinma, na kanmen riiti telenjonten do telenjonbalin su da. ⁴⁶ Ku beenu ga da axa xanu, axa ga kun baane ya mulla, axa muson ñaana mani yi keeta? Hari sagalliragaanon xa yi i xanaanun mulla. ⁴⁷ Axa ga axa maarenmun baane ya kuuñini, axa da mani kaawa fi dabari? Ketii telenjonbalinun xa nta ken me ya dabarini? ⁴⁸ Axakun nan xawa tinmene ya xoyi axa Faaba kallanken tinmanten ga moxo ke be yi.

6

Sadaxindi moxo

¹ "Axa maxa axa gollun ña dukoyintaaxun ña soron jon di i ga a walla, Axa ga na ken ña, axa nta tugaadi kitta Faaba kallanken maxa. ² "Ken di, an ga na ñi sadaxindini, maxa bagun katu du kaane, xoyi munaafaxinun ga a ñaana Allanxarankaanon do killinxannun ña moxo be, ma soron ni i jakki. N na tonjon ko axa da ti: i di i gollen tugaadin kita. ³ Anken ga na ñi sadaxindini ti an tayan ña, an noogen nan maxa bugu a seeda yi, ⁴ ken moxo yi, an sadaxinden na toxi sutura di, an Faaba Alla ke be yaaxen ga fi ñanjonton ña suturan di, a na ri an tuga ti a baraajin ña.

Alla yaage moxo

(Luk 11.2-4)

⁵ "Axa ga na ñi Alla yaagana, xa maxa a yaaga xoyi munaafaxinun ga a sigintanyaagana Allanxarankaanon do killinxannun ña moxo be ma soron ni i wari. N na tonju ko axa da ti: i di i gollen tugaadin kita.* ⁶ Xa anke, an ga na ñi Alla yaagana, an na ro an konpen noxon di, an nan follaqen taxi, na an Faaba yaaga. An Faaba Alla ke be ga gundon di, a yaaxen ga fiinun ña suturan di, a na ri an tuga ti a baraajin ña. ⁷ Axa ga na ñi Alla yaagana, xa maxa toxu digaamen du saagana xoyi soro beenu ga nta Alla tu, boyinaxa ikun na a sinmana digan gaben ña n jaabini. ⁸ Ken di, xa maxa a ña xoyi i moxo, boyinaxa axa Faaba ya axa hanmirafin tu saado axa ga a yaagana. ⁹ Axa ga a yaagana moxo be, a faayi, axa na ti: "O Faaba kallanke, an toxo nan seno. ¹⁰ An maranden nan ri, an sago nan ña ñiñen xanma xoyi a ga ñaana kanmun di moxo be. ¹¹ O lenki biraadon kini o yi. ¹² Yanpa

*6.5 Luk 18.10-14

o junuubunun di, xoyi oku yinme ga yanpana o tooñandaanon maxa moxo be yi.
¹³ An no o kisi jarabiyen ña, an no o kisi lbuliisa xa yi. Boyinaxa abadan tunkaaxu do senben do nooron na an ña maxa. Amiina. ¹⁴ Ken ña ni, axa ga na yanpa soro maxa, axa Faaba Kallanken xa na yanpa axa maxa. ¹⁵ Xa, axa ga ma yanpa soro maxa, axa Faaba Kallanken xa nta yanpana axa junuubunun di de.

Suumen moxo

¹⁶ “Axa ga na suumi, axa maxa axa diinan finan di xoyi munaafaxinun moxo, ma soron na a tu ti axa suuminten ña ni. N ña tonjun konno axa da ti: i di i gollen tugaadin kita, na a sabaabun ña i ga di i suumen tuyindi soron ña. ¹⁷ Xa, anken ga na suumi, an na an yinmen dabari na an yeelson wanqi, ¹⁸ ke moxo yi, sere su nta an suumen tuunu a ga ma ña an Faaba ke be ga gundon di, an Faaba ke be yaaxen ga fiinun ña suturan di, a na ri an tuga ti a baraañin ña.

Naaburen xibaare Alla banñe

(Luk 12.33-34)

¹⁹ “Xa maxa duna ke naabure kafu me yi du da, xaasun do xori-xoriyen ga a ragana noqun be, walla fayaanon ga noqun be karana na a su wutu. ²⁰ Xa, xada naaburen kafu me yi du da Alla banñe, noqu ke be fayaana do xaase ga nta a kitta, sakkati a na xori-xori, ²¹ boyinaxa an naaburen ga noqu be, an sondomen xa na non ña yi. ²² Faten lanpan ni yaaxen⁹ ña yi. Sere su yaaxen siren ga ni, an faten muuman su xurana ya. ²³ Xa, an yaaxon ga ma ña, an faten muuman su finana ya. Gelli lanpa be ga anken yinme faten di, ken ga ra nta kumini, ken na ña biti xoore yi de! ²⁴ Sere su ra nta kamanyugu filli batta, an na baane ya xonno na baanen xanu, ma ken ga fe, an na baanen dero, na baanen roxo. Axa ra nta Alla do naaburen batta doome.

O hanminun jaaraye

(Luk 12.22-31)

²⁵ “Ken ña saabu ni, n ga tini axa da: bireyen di, xa maxa biraadu hanmi ma mini fo, xa maxa axa faten hanmi sakkati fetela. Ma bireyen ña nta xoto biraadun ña? Faten xa na xoto fetelan ña. ²⁶ Xa da yeliñu ku faayi de: i nta tifindini sakkati i na a fata, yillinkonpe nti i maxa, xa axa Faaba Kallanken ni i birandini ya xa! Ma axa ya nta fasu yeliñu ku yi ba? ²⁷ Ko na axa di, hanmin saabuda, an ga hari subure kappa an wuyin ña? ²⁸ Mani xa saabuda, axa ga hanmini do feetofataado yi? Xa da gunnen sokkun faayi, i ga funtini nan fuugu moxo be: i xa nta golliini sakkati i na mirindi xa. ²⁹ N na a kon axa da nan ti: Tunka Sulemaani yinme do i kame bannaaxu, a ma demu yanban fo su rondini, a ga sokku ku bakka faranfaroye yi. ³⁰ Sokku ku beenu ga ni ku yi, Alla ga di i yanba lenki, xunbane i ñaana

⁹**6.22** yaaxen: Yere, yaaxen wure ni: *sondomen* ña yi

yinbikumifon ŋa yi. A nta axakun ŋa feetofatana diinanta sokku ku yi ba? Xa, axa danqanaaxun roxen ni de! ³¹ Ken di, xa maxa hanmi nan ti: “O na mani yigana, ma o na mani minni, ma o feetofetene kan moxo?” ³² Soro beenu ga nta Alla tu ŋa na ku fiinu hanmini waxatin su yi. Xa, axa Faaba Kallanken ŋa a tu axa haajun ga ke be su yi de. ³³ Xa da Allamaranden do a teleŋontaaxun muuru fina, a na kutten su kini axa yi. ³⁴ Ken di, xa maxa hanmi do xunbane yi, boyinaxa xunbane xibaaren ni xunbane ya xibaare yi. Koota su likken da ken koota бага.

7

Kiiten xibaare

(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ “Xa maxa sere su kiiti, Alla nan maxa ri axa xa kiiti, ² boyinaxa axa ga kiitini moxo be, Alla xa na axa kiitini ken moxo ya yi; axa ga xensendini ti muude ke be, a na axa xensene ti ken muude ya yi. ³ Xobe be ga an maarenmen yaaxen di, an da ken du xura kan moxo nan mungu do guruda ke be ga sikki anken yinme yaaxen di? ⁴ An xa ra wa tini an maarenmen da kan moxo: “N dugu de! xoben faayi an yaaxen di, n na a buga a di.” Na guruda ke be ga sikki anken yinme yaaxen di toxu no? ⁵ Ke munaafaxi ke! Guruda ke be ga an yinme yaaxen di, an nta ken bakka a di fina, ken bire, an na ri xoben du xura an maarenmen yaaxen di na a buga a di. ⁶ Xa maxa fo senne kini wullun ŋa, i ga yillene katta axa yi na axa xiŋi. Xa maxa axa kanjelle fitta katta kunbaarunun ŋa, i ga a danpu-danpunu.

Haaju muuriyen xibaare

(Luk 11.9-13)

⁷ “Xa yaage, Alla na axa ku. Xa muurundi, axa na fo kita. Xa da follaŋen konko, Alla na a wuŋi axa kaane. ⁸ Boyinaxa sere su ga yaage, Alla na an kuunu ya; sere su ga na muurundi, an kiteene ya; sere su ga na konkondi, Follaŋen wuŋiini an danŋa. ⁹ Ko baane na axa di, an renmen ga na an yaaga ponŋen di, an ga gidinxunturan kinni a yi, ¹⁰ ma a ga na an yaaga ñexe yi, an ga samaŋen ŋa kinni a yi? ¹¹ Axa do axa kame noxodunburaaxu, axa ya fo siren ken tu axa ga a kinni axa renmun kun ŋa. Ken di, axa saxu a yi nan ti: axa Faaba Kallanken ŋa n xoto axa yi fo siri kinne yi i yaagandaanon ŋa.

Sariyan fo xooren xibaare

¹² Axa ga lafi seren ya na fo wo fo su ña axa da, axa yinmenu xa na ken me ña soron da. Annabi Muusa Sariyan do Annabinyinmun xaranŋundun ni ke ya yi.

Follaŋun filli xibaare

(Luk 13.24)

¹³ “Follaŋe ke be roxen ga ni, xa ro ti ken ŋa yi de, Boyinaxa sankuntaaxun

follagen xooren ɗa ni, a royen nan newu, ken ɗa saabun ni, sere gabe ga roono ti a yi. ¹⁴ Bireyi duumante ken xa follagen roxen ɗa ni buru, a royen nan xoto, ken ɗa saabun ni, seren nu ga a kitta.

Duxayifaarun xibaare

(Luk 6.43-44)

¹⁵ “Xa da axa kiilun toxu duxayifaarun ɗa, i riini katta axa yi xoyi jaxo, a na ñi xa i noxon ɗa xoyi turunburu. ¹⁶ Axa ni i tuunu ti i ñangollun ɗa yi xoyi axa ga yitten tuunu ti i renmen ɗa moxo be. Ket i sere ra wa wuubarenme fatana bakka saasitiɗen ɗa ba? Ma a ra wa turenmen fatana bakka bunmatiɗen ɗa ba? ¹⁷ Kundu ya ni, yitte su siren ɗa ga ni, a na ren siren ɗa remunu; yitte xa su ga ma siro, a xa na ren mañanten ɗa remunu. ¹⁸ Yitti sire ra nta ren bure remunu; yitte xa be ga ma ña, a ra nta ren sire remunu. ¹⁹ Yitte xa su ga nta ren sire remunu, a kutiini nan fitte yinben ɗa di. ²⁰ Ken moxo ya ni, axa ga duxayifaarun xa tuunu ti i ñangollun ɗa. ²¹ Nan ti n da: 'N Kamanyugo, N Kamanyugo', ken baane ra nta sere rondini Allamaranden noxon di, an ga mi n Faaba Kallanken xa sagon ɗa dabari. ²² Kiiten koota ɗa ni, sere gabe ga tini n da: 'N Kamanyugo, N Kamanyugo! O ma faarannaaxun kiñandi ti anken ɗa toxon ɗa gani? Ket i o ma jinna burun xata ti an ɗa toxon ɗa? O ma kaawafin gaben dabari ti anken ɗa toxon ɗa?’ ²³ Ken koota, n na ti i da: 'N bada nta axa tu. Xa laato bakki n ɗa, ku golliburiñaɗaano ku!

Kaanu filli xibaare

(Luk 6.47-49)

²⁴ “Ken di, sere su ga ni n da ku digaamu mugu, an ga di i gollen dabari, ken kaman na xoyi seri haqilante be ga di i konpen taga giden ɗa xanma. ²⁵ Hari kanmen do fanka xooren ɗa ga na ri, xoolun jin ga wurunu nan sanpe konpe ke yi, an nta xenne, boyinaxa a siginten na giden ɗa xanma. ²⁶ A wa, sere xa be ga na ni n da ku digaamu mugu, an ga mi i golle dabari, ken kaman xa na xoyi laawante be ga di i konpen taga dooren ɗa xanma. ²⁷ Kanmen do fanka xooren ga na ri, xoolun jin ga na a sanpa, a muuman su ya n xenne.” ²⁸ Isa ga ñeme ku digaamu konno bire be, jaman kaawe a xaranɗunden ɗa, ²⁹ boyinaxa aken xaranɗundini ti ñaamariyen ɗa yi, a nta xoyi sariyanxaranmoxon xaranɗunden moxo.

8

Saafinten jaareye

(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Isa ga yanqa bakka konkon xanma, jama xoore da a jokki. ² A ga ken jama xoore kaane, saafinte yogo xosi tinto a yi, nan tusa a kaane nan ti a da: “Yinmanke, an ga na duɗe, an ra wa yi n saafi ke jaarana!” ³ Isa di i kitten fuutu katta a yi nan

kati a yi, nan ti a da: “N duɗe, senoi!” Ken batte di, a senoi. ⁴ Ken bire Isa ti a da: “Maxa fo wo fo ko sere da, xa daga du koyi sadaxakiñandaanan ɗa, Annabi Muusa Sariyan ga da sadaxa be ko, an na a bugandi, ken ga a koyini ti an senoi.”

militerin golliñajaanan sahande

(Luk 7.1-10; Yoh 4.43-54)

⁵ Ken falle, Isa teɗe Kafarinaamu yi. A ga ro deben di, Rooma militeri yinmanke yogo tinto a yi na a yaaga, ⁶ nan ti: “N yinmanke, n deema n golliñajaanan faayi saqa kan di, a ra nta hari gilli, a tanpintaxooren. ⁷ Isa ti a da: “N ɗa telle a sahandi.”

⁸ Xa, militeri yinmanke ke ti a da: “O yinmanke, anken me seri deronte ma xawa roono nke kan di de, xa fo ko tan n golliñajaanan nan saha. ⁹ Nke yinme ya xirisen ñaamariyen di, militerinun xa yi n ñaamarindi. N ga na ti baane be da: Daga, a na daga. N ga na ti baane tana be da: Li, a na ri. N ga na ti n golliñajaanan xa da: Ke ña, a na a ña”. ¹⁰ Isa ga da a mugu ku digaamu konɗo, a kaawe a yi. Ku beenu ga do a batten ɗa, a ti i da: “N na tonɗun ko axa da, n ma sere su wari Banisirayilaganko di, a toɗondinten ga ni xoyi ke yugo moxo. ¹¹ N na a ko axa da ti: koota ya riini, soron ga gilli ti kinbakkan do kinxennan ɗa nan ri, i do Annabi Iburahiima do Annabi Isiyaaxa do Annabi Yaaxuba ga yigeene Allamaranden noxon di. ¹² Xa, ku beenu ga ñi xawa na Allamaranden xeyen wutu, i ni i sedde Jahannaba bitanbinnen noxon ɗa di, i na wu ken koota, ni i kanbon xiñi”. ¹³ Ken falle Isa ti militeri yinmanke ke da: “Daga an kan di! Xoyi an ga saxu a yi moxo be, a ñaana an da kundu ɗa yi. Ken batte di, a golliñajaanan saha.”

Watunton sahande

(Mar 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Ken falle Isa ro Peduru kan di, a da a yaqen ma ñi saqa, fatantewoyen ga a yi. ¹⁵ Isa ga kati a kitten ɗa baane, a saha ken batte di, a giri nan yigefon kini a yi. ¹⁶ Futuron bire, i do sere gabe ri katta Isa yi, jinna buren ga i ya. A da jinna buren su xata ti i diganxannen ɗa yi, na towoyinton su sahandi. ¹⁷ Ke su ni ya, ma Annabi Yesayaahu ga da digaame be ko na sabati, a ga ti: Aken do o tooran wutu, nan saage no o wattun xa tiɗa”.

Isa Jokkinde

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Ken falle, Isa ga da a wari jaman gabo do i kaaron ɗa, a ti i xarallenmon da: “O n daga ti fanɗe ke kaara baanen ɗa.” ¹⁹ Sariyanxaranmoxo yogo xosi tinto a yi nan ti a da: “Xaranmoxo, an ga telle noqu su yi, n ñiini do an batten ɗa” ²⁰ Isa jaabi nan ti a da: “Jinme su di i kunme, yeliɗun ku xa di i sonkaanu. Xa dingira nta Seren Renmen maxa a ga i yinmen senbene noqun be”. ²¹ Xarallenma tana xa ti a da: “Xaranmoxo, yanpi n maxa, n nan dagi n faaba bulu fina.” ²² Xa Isa jaabi nan ti a da: “N jokki, an na a wara, furun na me bulu”.

Isa da fanka xooren sigindi

(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa ga ro fuuren di, a xarallenmon da a jokki. ²⁴ Ken sigira yi, fanka xoore xosi giri jin xanma. Fonne banbuusen na fuuren xufu. Ken da a ñi, Isa ya xengene. ²⁵ Xarallenmon tinto a yi na a wundu ti: “Xaranmoxo, o kisi, o faayi kalla de!” ²⁶ Isa ga giri, a di i tirindi nan ti: “Axa kanna manne yi de, axaku soro danqanaaxun roxen ni de? Ken falle, a giri nan doxo fanngen do fanken ña. Ken bire, i su tenku xa yeremu. ²⁷ Ken ga da Xarallenmon kaawa, i ti: “Ke yugo ni mani seran danbe yi, hari fanken do fanngen xa ga a digaamen mukku?”

Jinna gumun filli sahandiye

(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Isa ga kiñe fanje ke kaara baanen ña Gadaarankon jamaanen di, yugu filli bogu xaburan di, jinna buren gi i ya, nan ri gemu a yi. I buroyen saabu da, sere ma ñi hari saakoono bakka ti ken kille yi. ²⁹ Gelli i ga da Isa wari tan, i da xaarunjen joppa, i ga tini: “Manni o do aken naxa, Alla Renme? An ri o yanganxata ya, saado Alla waxati rakutunten ga kiñene?” ³⁰ Ken da a ñi kunbaarun goore yogo xa laatonten ñi ya no fonne, i ga yigeene. * ³¹ Jinna burun da Isa yaaga nan ti: “An ga na o xata, o wara o nan ro ken kunbaarun goore di!” ³² A ti i da: “Xa daga!” Jinna burun bogu soro ku filli yi nan daga ro kunbaarun di. Kunbaarunu ku wurunten xosi giri kanmun di, nan yanqa katta jin ña nan yoole. ³³ Kunbaarunagaanaanon wurunten daga deben di, fo wo fo ga ña jinna buru gumu ku soro filli yi, i da a su laxami. ³⁴ Debedunkon su bogu nan daga gemu Isa yi. I ga da a wari, i da a yaaga ti a n bogu i jamaanen di.

9

Isa da muruxunten sahandi

(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Ken falle, Isa ro jiidun fuuren di na fanngen kutu, nan daga i denben di. ² A ga kiñe non ña, i do muruxunte yogo ri katta a yi, a ga sanbaxan di. Isa ga da a wari nan ti ku soro saxunten ñi i ya, a ti muruxunte ke da: “N Lenme, maxa jikkirankuti, an junuubunun xafari.” ³ Ken ga ña, sariyanxaranmoxonu yogonu ti i sondomen di: “Ke yugo da du ña Alla yi de!” ⁴ Isa ga da ken mugu, a ti: “Mani saabuda axa ga ku fi buru sinmana axa sondomon di?” ⁵ Nan ti muruxunten da: “An junuubunun xafari.” maxa nan ti a da: “Giri, an nan tere.” Kan di xa neye ni ku di? ⁶ Ken di, n lafi axa na a tu nan ti tunkaaxun ña Seren Renmen da ñiñen xanma na junuubunun xafari.” A ti muruxunten da: “Giri, an na an sanbaxan wutu, an nan daga an kan di.” ⁷ Yugon

* **8.30** Mar 5.11

giri nan daga i kan di. ⁸ Jaman ga da ken wari, i kaawe siri. I da Alla tiiga, a be ga da ke me tunkaaxu ña hadamarenmen da.

Mateewu xiriye

(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Isa danginte sagallitugeran ña, a da sagalliragaana yogo taaxunten wari, a toxon ga ni Mateewu. Isa ti a da: Li o n daga.“ Mateewu giri na a jokki dagana. ¹⁰ Ken falle, Isa daga Mateewu kan di. I ga yigeene, sagalliragaanon do golliburiñaana gabu tananu ri taaxu kafiini Isa do i xarallenmon ña. ¹¹ Farisigankon ga da ken wari, i ti a xarallenmon da: “Mani saabuda, axa xaranmoxo do sagalliragaanon do golliburiñaanon ga yigeene doome?” ¹² Isa ga da ken mugu, a ti i da: “Sere sahante haajun nta jaarandaana yi, towoyinton ña haajun na a yi. ¹³ Xa daga Alla da ke digaame wure muuru, a ga ti: “N lafi hinneyen ña yi, n ma lafi sadaxa yi.” Ken saabuda, ku beenu telenonten ga ni, n ma ri kun xiri; ku beenu junuubungollen ñaana, n ri kun ña xiri.”

Suumen xibaare

(Mar 2.18-22; Luk 2.33-39)

¹⁴ Ken falle, Annabi Yahaya xarallenmon ri katta Isa yi na a tirindi ti: “Mani saabu da oku do farisigankon ga suumini, an xarallenmon kun ga nta suumini?” ¹⁵ Isa jaabi nan ti i da: “Maañuyugon terallenmon ra wa sunoono kanmoxo a na ñi i do maañuyugon ña doome? Ken ra nta ñaana! Xa, koota ya riini a ga maañuyugon wuttu i naxa. Ken bire i na suumi. ¹⁶ “Sere su nta yiran xase beterana ti yiran kurunba yi, boyinaxa yiran kurunba ke ga na yiran xasen fuutu, booxiyen tallan xoorono ya. ¹⁷ Sere nta dolo kurunban xa roono sumalli xase noxon di, boyinaxa dolo kurunba ke ga na wari, sumallen kareene ya. Dolon su na bono, sumallen xa na bono. Xa, dolo kurunban roono sumalli kurunban ña noxon di, ken ña ni i filli su kisiini bonne yi”.

Yaxannan furen wundiye

(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Isa ga digaamen noxon di bire be, Allanxarankan yinmanke yogo ri nan tusi a jon di nan ti: “N ren yaxaren ña faayi a ga faati saasa, ri an kitten saxu a xanma, a nan bire”. ¹⁹ Isa do i xarallenmon giri nan yugon jokki dagana. ²⁰ I dagante, yaxare yogo, forijoen ga a yi gelli a ga siino tanmi do fillo yi, a xa ri do Isa falle nan kati a dorokikanpen ña. ²¹ Boyinaxa a ti i noxoodi ya: “N ga na hari kati a dorokikanpen ken ña, n na saha”. ²² Isa ga di i kaaran faayi, a xosi a wari, a ti a da: “N renme, maxa kanu, an danqanaaxun da an sahandi!” Ken sigira yi, yaxaren saha. ²³ Isa ga kiñe xirise ke kan di, a da seredutimaanon do jaman sunonten wari xaarun ña, ²⁴ a ti i da: “Xa bogu! Boyinaxa yaxannen ma kara, a xenqene ya.” A ga da ke ko, jaman soyi a yi. ²⁵ I ga da jaman bugandi sellan ña, a ro katta yaxanne ke yi, a ga

da a raga ti i kitten ɲa, a xosi giri. ²⁶ Xibaare ke sanqi do ken jamaane muuman su yi.

Finkinto filli do muumunta baane jaareye

²⁷ Isa ga giri no, a dagante, finkinto filli da a jokki, i ga xaarun ɲa nan ti a da: “Dawuuda bonsonje, hinne o yi!” ²⁸ Isa ga ro kan di, i ri katta a yi, Isa ti i da: “Axa saxunten ɲa a yi nan ti tunkan ɲi n maxa na axa yaaxon jaara? I da a jaabi: Xa, Kamanyugo!” ²⁹ Isa di i kitten ɲa ni i yaaxon maasa nan ti: “Axa danqanaaxun saabuda, a nan ɲa xoyi axa ga ti moxo be.” ³⁰ Ken sigira yi, i yaaxon wuɲi. Ken falle a da a ko na a xotondi i maxa nan ti: “Sere n maxa ke fi mugu axa yi de.” ³¹ Xa i ma katu a muɲini, i ga bogu kan di bire be, i da a laxami jamaanen su da. ³² Finkinto ku filli bogunte, soro tana do yugo yogo ri katta Isa yi jinna buren ga da a muumundi. ³³ A ga da jinna buren xata bakka a yi, ken sigira yi, yugon digaamu. Ken ga da jaman kaawa, i ti: “Ke me ma demu ɲaana Banisirayila yi abada.” ³⁴ Xa, farisigankon kun ɲa tini: “A na jinna burun xatana ti lbuliisa ya toxon ɲa”.

Golliɲaɲaanon roxe

³⁵ Fo wo fo su ga ni debi lenme do debi xoore yi, Isa daga a su yi. A xaranɲundi Allaxarankaanun noxon di nan kawandi Allamaranden Xibaari Linen fin xanma, na towoyen danben su jaara. ³⁶ Isa ga da jaman wari, i ga jikkirankuti, nan tanpi xoyi jaxo be nagaanana ga nti i ya, ken hinneyen da a raga. ³⁷ Ken bire, a ti i xarallenmon da: fatandiran xooren ni, xa fatandaanon ma gabo. ³⁸ Ken di, xa da Kamanen yaaga, sanjangumen a na fatandaanon xayi i sanjaanen da”.

10

Isa faarun tanmi do fillo

(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Isa ga di i faarun tanmi do fillo xiri bire be, a di i ɲaamari i nan jinna buren xata bakka soron ɲa, i na tooran do watten xabiilan su xa jaara. ² Isa faarun tanmi do fillo toxonun faayi: Fanan, ken ni Simoonu ya yi, i ga a xilli Peduru, a do i xoxone Andere, Jebedewu ren yugo Yaaxuba di i xoxone Yohanna, ³ Filipu xa do Baritolomewu, Tome do Mateewu, ken ga ɲi sagalliragaana yi, Alifeewu ren yugo Yaaxuba, ken do Tadewu, ⁴ Simoonu be ga pariti be ga lafi i yinmeduwuttu ken do Judasi Isikariyoti, ke be ga riini Isa janba. ⁵ Isa da ku sero tanmi do fillo ya xayi na ku digaamu koni i da ti: “Xa maxa daga katta xabiila tana su yi Yahuudiya ga fe, xa maxa ro Somooronkon xa debe di. ⁶ Xa daga katta Banisirayilagankon ɲa yi, i be ga xoyi jaxa sankunto. ⁷ Axa dagante, axa na kawandi nan ti: Allamaranden tinto. ⁸ Axa na jangiranton jaara, na furun girindi, na saafinton senondi, na jinna burun

xata. Axa da ke kita xafun ɗa yi, axa xa na a kuyi xafun ɗa.* ⁹ Axa ga na ɗi telle, axa do kanɗen n maxa daga, axa do goduxullen n maxa daga, xa maxa xaaɓisin moxonma su ro axa jiibaanon di. ¹⁰ Xa maxa hari doroko filli wutu sakkati fudi, xa maxa teppu wutu, xa maxa guma wutu, boyinaxa golliɗaɗaanan yiganden ni waajibin ɗa yi. ¹¹ Axa ga na kiɗe debe su yi, axa na jaatigi sire muuru a ga ra wa axa bisimillana, axa na toxi a banɗe xa ma axa ga dagana koota be. ¹² Xa, axa ga na ɗi roono ka be di, axa nan kuuɗindi, nan ti: “Salaamu aleyikun!” ¹³ Ken kaagume ga na axa bisimilla, Alla na axa kuuɗinden ɗaɗa a da xeeri yi. Gelli a ga ma axa bisimilla, Alla na axa kuuɗinden xeerin saaga katta axa yi. ¹⁴ Ka be walla debe be ga na bara axa bisimillana, ma i ga na bara axa terinkana, axa bogunte ken dingira yi, xa da axa taanun xoben konko. ¹⁵ Tonɗu, n na a ko axa da: kiiten koota, ken debe ga yanganxata be walla, hari Sodoma do Gomoora^h debu nta ken me walla. ¹⁶ Ken di n ɗa axa xayini xoyi jaxanlenmu turunɗun naxa, xa axa nan xawa gotoono ya xoyi samaqun, nan ɗa nooxu yi xoyi booru. ¹⁷ Axa na axa kiilun toxu soron di: boyinaxa i na axa kinni kiitindaanon ɗa, i na axa katu ti gaɗan ɗa i Allanxarankaanon noxon di. ¹⁸ I na axa deni katta guberineerinun do tunkanyugun ɗa, ken su na do nke ya fin ɗa, axa na seede ti Xibaari Lijen ɗa, ikun do xabiilan tananun su jon di. ¹⁹ Bire be i ga na axa kini i ya, xa maxa kanu, xa maxa hanmi axa ga ke be konno. Axa gan xawa ke be konno, Alla na ken roono axa raqun di ya ken sigira yi, ²⁰ boyinaxa axa ga ke be koono, axakun digaame fe, axa Faaba Alla Fanka Sennen ɗa na digaamen roono axa raqun di. ²¹ Sere ya ɗaana sababu yi ni i saaxanbaanon kari, faabe ni i renmen kari, renmun na giri i saaraanon xanne maxa ni i kari. ²² Duna su ya balla axa di, xa sere be ga na ken muɗi, ma Alla ga da a kaman kisi. ²³ I ga na axa tooro debe be di, axa wuru bakka no, axa n daga debe tana. N na tonɗun kon axa da: axa ra nta Banisirayila debun su wuraana saado Seren Renmen ga riini. ²⁴ Xarallenma su nta xoto i xaranmoxo yi, kome xa su nta xoto i kamanyugun ɗa. ²⁵ Xarallenman ga di i xaranmoxo бага, a wase. Komen xa ga di i kamanyugun бага, a wase. Soron ga da koren xirisen xiri Ibuliisa, sakkati a koren kutten ken. ²⁶ Ken di, xa maxa kanu sere yi. Fo wo fo ga biten di, a riini xura ya, fo wo fo ga gundon di, ma a ga ri tuyi. ²⁷ N ga ke be konno axa da biten di, xa da a ko xurayen di, axa ga ke be mukki n ɗa gundon di, xa sigi konpen xanma axa na a ko. ²⁸ Xa maxa kanu axa karindaanon ɗa, boyinaxa kun na axa karini baane ya, i ra nta fo wo fo ɗaana axa yonkinun ɗa. Alla be ga ra wa faten do yonkin su buyini Jahannaba yinben di, xa kanu ken ɗa yi. ²⁹ Ketu i nta yelinlenmu filli gaagana godimelenɗe baanon ya yi ba? A xa de, hari yelillen baane ra nta gilli sonkan ɗa nan yere axa Faaba Alla ga ma duɗe ti a yi. ³⁰ Axakun yinmenu be ga ni ku yi, yinti funsun haɗe su ga axa yinmun di, Alla a tu. ³¹ Ken di, xa maxa kanu, axa ya n fasu yelinen moxonma su yi. ³² Sere su ga na seede ti nke yi soron jon di, mi n xa ga

***10.8** Mat 8.2; 10.10 1-Kor 9.14; 1-Timooti 5.18

^h**10.15** Sodoma do Gomoora: kun ni Luutigankon debun ɗa yi

seede an da n Faaba Kallanken jon di. ³³ Sere xa be ga na bara nke di, n xa balla a kaman di ya n Faaba kallanken jon di. ³⁴ “Xa maxa a sinma nan ti n ri maxangenmen ŋa riitinden ŋa jamaanen di, xani, n ma ri maxangenme riitinde yi, xa n da kaafan riiti. ³⁵ Tonŋu, n ri ren yugon do i faaba ya fata bakka me yi, na renyaxaren do i ma fata bakka me yi, na kallunyaxarintugunnen do kallunyaxarinxooren fata bakka me yi. ³⁶ An kaadunkon ŋa ñaana an da xonne yi. ³⁷ “Sere su ga ni i ma xanu ma xa i baaba diinanta nke yi, a kaman ra nti n batta. Sere su xa ga ni i renmun ŋa xanu diinanta n ŋa, ken kaman xa nta xawa nke batta. ³⁸ Sere su ga ra nti i kasanken wuttu ni n jokki, ken kaman nta xawa nke batta. ³⁹ Xa Sere su ga na hanmi do lenki da ke dunan bireye ya yi, an kumeene ya, xa sere su ga na lenki da ke dunan bireye hanminu toxu di nke ya saabun ŋa, an na na kitana ya. ⁴⁰ Sere be ga na axa bisimilla, a kaman di nke yinme ya bisimilla mene; sere be ga ni nke bisimilla, a da Alla ke be ga di n xayi ya bisimilla. ⁴¹ Sere be ga na xayifaare bisimilla ti boyinaxa xayifaaren ŋa ni, a na ken xayifaaraaxun tugaadin me kitta. Sere be ga na sere sire bisimilla ti boyinaxa sere siren ŋa ni, a na serisiraaxun tugaadin me kitta. ⁴² N na tonŋun ko axa da ti: “Sere su ya ga da jiranxolle baane haqe jinmulle kini n xarallenmon su fo tugunnen ŋa, nan ti boyinaxa n xarallenman ŋa ni, fo wo fo ya nta a kabana i tugaadin kitta.”

11

Annabi Yahaya xarallenmon xayiye Isa yi

(Luk 7.18-35)

¹ Isa ga ñeme i faarun tanmi do fillo xaranŋunden ŋa bire be, a giri no nan daga xaranŋundi do Galileya debun ŋa nan kawandi. ² Yahaya ga kason ŋa, a ga da Alimasiihun golliñanunton mugu, a di i xarallenmon yogonu xayi a yi ³ na a tirindi ti: “An ŋa ni ken sere be gan xawa riini ba, ma o nan xawa sere tana ya dukku?” ⁴ Isa di i jaabi nan ti: “Axa ga da ke be mugu na a wari, xa daga ken ko Yahaya da: ⁵ finkinton yaaxon ŋa wuñiini, muruxunton ŋa tereene, saafinton ŋa senoono, lungunton ŋa mugiini, furun ŋa gilli, Xibaari Liŋen xa ya koniini misikiinon da. ⁶ wulluliŋontaaxu ŋa seren da, ke be ga ma sikka ro nke fin di”. ⁷ Yahaya xarallenmon daga falle, Isa giri digaamen ŋa keeta, a ga Yahaya fin maxankutunu jaman da nan ti: “Axa daga mani faayi gunjuran di? Fanken ga xoritinŋe be yonkono ba? ⁸ Ken di, axa daga mani xa faayi? Yiransirirondaanan ba? Yiransirirondaanon kun xa na tunkanyugun kaanun ŋa di de. ⁹ Axa daga mani xa faayi ken di? Annabinyinmen ba? I yo, Annabinyinmen ŋa ni. Xa, n na a ko axa da ti, ke n xoto Annabinyinmen ŋa. ¹⁰ Ke ni ke be xibaaren ga koni Safandi Sennen di ya nan ti: “N ŋi n Xayifaaren walla an kaane, a nan killen sirondi saado an ga riini. ¹¹ N na tonŋun ko axa da nan ti: Sere su nta yugun naxa be ga xoto Yahaya wangindaana yi, ken di i fi su, ke be ga ni a su sere roxen ŋa Allamaranden noxon

di, ken ɲa nan xoto a yi. ¹² Na a wutu Yahaya wanqindaana kiyen ɲa nan ri a wara saasa, Allamaranden kiteene ti gajanɲen ɲa yi, xa ku beenu ga ni senbenton ɲa i ya na a kitta. ¹³ Sariyan do Annabinyinmun su seedanaaxu ti a yi nan ri a wara Yahaya yi. ¹⁴ Gelli axa ga na a faxaamu, i ga da Annabi Eliyasi ke be riye fin ko, Yahaya ya ni. ¹⁵ Toro ga sere be yi, a nan terinke de! ¹⁶ “N na ku seran danbu do ko katta me yi? I na xoyi leminan jaman ɲa yi, i ga taaxunu sangabera di, i ga tini leminan kuttun da: ¹⁷ “ ‘O da seredun tinmi axa da, axa ma rege; O da suuguxinnante suugu axa da, axa ma wu.” ¹⁸ Ken ɲa ni, Yahaya ga ri, a ma ɲi yigeene, a ma ɲi minni, i ti: “Jinna buren ɲa na a yi”. ¹⁹ Seren Renmen n ri, a ya yigeene nan mini, i ti: ‘Ke yugo ni minnaana xooren ɲa yi, nuxunlenminten xa ya ni, a do sagalliragaan do golliburiɲaano ɲa ni menjanɲun ɲa.” Xa, a tuwaaxun ɲa riini bange ti a ɲa gollun ɲa”.

Debu be soron ga bara tonɲondini

(Luk 10.13-15)

²⁰ Isa ga da kaawafi xooron dabari debu be yi, a saage i jalagini, boyinaxa i ma dɲe tonɲondini. ²¹ A ti: “Bone ɲa an da Xoraaji! Bone ɲa an da Beeti-saayida! Boyinaxa kaawafiinu be ga ɲa axa di, i gan ɲa Tiiru do Sidooni ya yi, ganpi i nimisi no, na saakun yiraamun rondi, na xobonxullen joxi i faton ɲa, ken ga a koyini ti i di i jikkunun faraaxu. ²² N na tonɲun ko axa da ti: kiiten koota, Tiiru do Sidooni, kun debu yanganxatan ɲa newono diinanta axa yi. ²³ Anken Kafarinaamu xa, an da a sinma i na an segendini ya ma kanxotten di ba? Xani, An yangana ya ma Jahannaba tinɲe, boyinaxa kaawafiinu be ga ɲa an noxon di, kun gan ɲa Sodoma ya, a ɲi togo bireene ma lenki. ²⁴ Xa n na a ko axa da ti: kiiten koota, Sodoma yanganxatan ɲa newono diinanta an ɲa”.

Tanpinto tuumaye

(Luk 10.21-22)

²⁵ Ken bire Isa ti: “N ɲa an tiigana, n Faaba, kanmun do ɲiiɲen Kama, an ga da ku fiinu muxundi haqilaxoorogumun do tuwaana xooron ɲa, ni i tuyindi leminan lamaanun ɲa.” ²⁶ Yobo, n Baaba, boyinaxa ke moxo ya n liɲe an da. ²⁷ N da a su ya kita n Faaba yi. Sere su nta Renme tu Faaben falle. Sere su xa nta Faabe tu Renmen falle, a do Renmen ga na lafi i Faaba tuyindini sere be yi. ^{28xxx} Nanyintten ga axakun beenu kunken ɲa, axa ri katti n ɲa, n na axa tuumandi. ²⁹ Axa dɲe n nanyitten ɲa, n na axa seerandi, nke ni nooxen ɲa yi, n ma maxayanqante. Ken moxo, axa yonkinun na laxafiya. ³⁰ Boyinaxa, n nanyitten xote fe, a wutunden xa newu.”

12

*11.25 1-Kor 1.17-29

Tuumakootan xibaare

(Maarika 2.23-28 ; Luka 6.1-5)

¹ Koota di, Isa do i xarallenmun ga bogu ti yillinteenun ɗa tuumakootan ɗa. Dullen ga da a xarallenmun raga, i da yillijogodo yogo fata ni i kanbu. ² Farisigankon ga da ken wari, i ti a da: “A faayi, fi be kabanten ga ni Tuumakootan ɗa, an xarallenmon faayi i ga a dabarini”. ³ A ti i da: “Tunka Dawuuda ga da ke be ɗa, axa ma a xara ɗa ba? Bire be dullen ga da a do i terallenmon raga, ⁴ a ro Allanbatikan noxon di, a di i terallenmon, na sadaxanponɗun yiga. Kun ponɗu xa yigaye ma daga aken da. I yigayen daga sadaxakiɗandaanon baane ya da. ⁵ Ma axa ma ke xa xara Annabi Muusa Sariyan di nan ti sadaxakiɗandaanon ma Tuumakootan dero Allanbatikaxooren noxon di, sere xa nti i jalagini de? ⁶ N na a ko axa da nan ti: “Sere ya yere lenki, ken be ga n xooronta Allanbatikaxooren ɗa. ⁷ A safanten ga noqu be nan ti: “N lafi hinneyen ɗa yi, n ma lafi sadaxa yi.” Axa ganna ken faxaamu, axa nta ku soro jalagini gaaren xanma. ⁸ Boyinaxa Seren Renmen n ɗa ni Tuumakootan kaman ɗa. ⁹ Isa giri no nan daga i Allanxarankan di, ¹⁰ yugo yogo ɗi no, a kitti baanen karinten ga ni. I da Isa tirindi: “A daganten ni na sere jaara Tuumakootan ɗa ba? Ke su ma i na jalagindinoqu kita a yi. ¹¹ A ti i da: “Ko na axa du baananbe di, jaxa baane ga na ɗi a maxa a ga yere geden di tuumakootan ɗa, a kaman ga nta telle a bugandi a di? ¹² Ket i hadamarenmen ɗa nta fasu jaxanlenmen ɗa? Ken di, fi siri ɗanɗen daganten ɗa ni Tuumakootan ɗa.” ¹³ Ken bire, Isa ti yugon da: “An kitten fuutu. A ga di i kitten fuutu, a saha nan ɗa xoyi kitti baanen moxo. ¹⁴ Ken bire, Farisigankon bogu nan daga me wari na a faayi i ga rawa Isa karini moxo be.

Alla komo sugandinte

¹⁵ Isa ga da ken mugu, a daga noqu tana, sere gabe da a jokki dagana, a da jangiranten su sahandi. ¹⁶ A da a xotondi i maxa nan ti sere su n maxa a ko i ga ni ke be yi. ¹⁷ Ke su ni ya, ma Annabi Yesayaahu ga da digaame be ko na sabati, a ga ti: ¹⁸ “N kome faayi, n ga da ke be sugandi, n da a ya xanu, a gi n seewondini, mi n ga di n Fanka Sennen ro a di, a nan kiiten xibaaren kon xabiilan su da. ¹⁹ A nta songono, sakkati a na manqa, seren su nta a xanne mukku do killun ɗa. ²⁰ A nta xoritiɗe be ga joppe xoseene kutte kiɗandini, a nta mooɗa tiidinte karini, ma telerɗontaaxun ga n sabati bire be. ²¹ Xabiilan su ni i jikken roono a ya di.”

Isa do Ibuliisa xibaare

(Mar 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Ken falle, i do jinnaburugume yogo ri katta Isa yi, a finkinten ga ni, a muumunten xa ya ni. Isa da a jaara ma a ga wariini nan digaamu. ²³ Ken da jaman su kaawa, i ti: “Ee! Xori ke feti Dawuuda bonsonɗe ke ya yi de?” ²⁴ Farisigankon ga da ken mugu, i ti: “He, a na jinna burun xatana ti Belesebu ya toxon ɗa, aken be ga

ni jinna burun xirisen ɗa“.* ²⁵ Isa ga da ken tu, a ti i da: “Mareye su jama ga na taxandi na me gaja, ken mareye bonno ya. Ken debe su nta di, ma xa ka, a ga taxandi, mareyen ga ma bono. ²⁶ Ken moxo baane ya ni, Ibuliisa ga na Ibuliisa xata, a mareyen ga taxandi, a duumene kan moxo yi? ²⁷ Gelli nke ga jinna burun xatana ti Belisabu toxon ɗa yi, axa renmun xa ni i xatana ti ko toxo yi? Ken ɗa saabuni i yinmenu ga riini axa kiiti. ²⁸ Xa Gelli a ga na ɗi n ga jinna burun xatana ti Alla Fanka Sennen ɗa yi, ken di, a xura nan ti Allamaranden kiɗe axa yi. ²⁹ “Ko xa n ra wa roono yugu senbenten kan di, na a jogaanun wutu, a na a ɗi an ma joɗa a yinme ya ragana na a yetu fina? An ga na a yetu ya ni, ken bire, an na a kan kara. ³⁰ Sere su ga nti n di, a ni n xonnon ɗa yi; sere su ga nti n deemana kafumandini, sanqindaanan ɗa ni. ³¹ Ke ya saabu da, n ga tini axa da: sere su ga na junuubun do toxo bononde ɗa Alla yi, a ra wa a xafarini nan yanpa a maxa. Xa, sere su ga na Fanka Sennen toxon bonondi, Alla nta ken xafarini abada. ³² Sere xa be ga na diganbure ko Seren Renmen da, ken ɗa xafarini; xa sere be ga na diganbure ko Alla Fanka Sennen da, ken nta xafarini abada, duna do laaxara. ³³ “A misaalin faayi: “Yitte siren na ren siren ɗa remunu; yitte xa be ga na ɗa na ren maɗanten ɗa remunu. “Tonɗu yitten tuyini ti i renmen ɗa yi. ³⁴ Ku samaqun soxoodinu ku, axa maɗa, Axa ra wa fo sire koono kan moxo? Ke be fakkan ga sondomen di, raqen na ken ɗa konno. ³⁵ Sere siren gollixalasinten gilli a sondon siren ɗa yi, sere buren xa golliburen gilli a sondon buren ɗa yi. ³⁶ N na tonɗun ko axa da ti: Seren ga da diganxafu su ko, kiiten koota, Alla na an tirindini a yi ya. ³⁷ Alla na an kiitini ti an yinme digan koninton ɗa yi, ma an na kisi, ma an na toxi.”

Taagumansen dabariye

(Mar 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Ken falle, sariyanxaranmoxonun do farisigankon yogonu ti Isa da: “Xaranmoxo, o lafi an nan taagumanse yogo koyi o yi“. ³⁹ A ti i da: “Axakun saasa soron me sero bononto! Ku laahidu bonondaano ku, axakun ɗa na kaawafin taagumansen yaagana! Xa taagumanse su nta kinini axa yi Annabi Yuunusa xalle ke falle. ⁴⁰ Yuunusa ga da kiyu sikki do wuru ku sikki ɗa ɗexe xooren noxon di moxo ke be, Seren Renmen xa na kiyu sikki do wuru sikki ɗaana ɗiɗen wure kundun ɗa yi. ⁴¹ Kiiten koota, Niniwenkon sikki ya na axakun soxoodi buru jalagi, boyinaxa ikun ga da Yuunusa kawanden mugu, i tonɗondi ya. Ke be ga yere lenki, ken nan xooronta Yuunusu yi. ⁴² Kiiten koota, banbaxu tunkanyaxaren xa sikki ya na ke soxoodi bure jalagi, boyinaxa a giri ma duna yinmen ɗa yi, nan ri Tunka Sulemaani tuwaaxun terinka. Ke be ga yere lenki, ken nan xooronta Tunka Sulemaanu yi. ⁴³ Isa jaabi nan ti i da: “Jinna buren ga na bogu seren di, a yaalanɗa do gunjuran ɗa yi, na tuumara muuru, xa a ga ma a kita, ⁴⁴ a na ti: “Dugu, n nan saage katti n konpen ɗa.“ A ga na ɗi riini, a na a duuron ɗi, a sellanta gemunte. ⁴⁵ Ken bire, a na

*12.24 Mat 10.25

daga jinna buru ñeri tana muuru, ku be gan n buronta aken yinme yi, a di i na ri, i na ro konpe ke di. A togo ken moxo ya yi keeta, a lagaru na tallan bono nan xoto fanan ña. Ke soxoodi bure xa ñaana kundun ña yi“.

Isa ma do a gidaanu

(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Bire be Isa ga digaamunu jaman da, a ma do a gidaanu ri sigi follaqen ña, i lafi i do a nan digaamu. ⁴⁷ {Yogo xosi i xanne wara a yi ti: “An ma do an gidaanu faayi sikki follaqen ña de. I lafi i do an nan digaamu.”} ⁴⁸ Isa jaabi nan ti a kaman da: “Ko do ko ni n ma do n gidaanu yi“ ⁴⁹ Ken bire Isa di i kitten nooro katta i xarallenmon ña, nan ti: “N ma do n gidaanu faayi! ⁵⁰ Sere be ga n Faaba Kallanken sagon dabarini, ken ña ni n gida yugon ña, ken ña ni n gidanyaxaren ña, ken ña ni n ma yi“.

13

¹ Ken koota yinme yi, Isa giri kan di nan daga taaxu fanxannen ña*. ² Jama xoore da me ñi a kaaran ña, ma a ga gilli nan ro fuuren noxon di nan taaxu. Jaman ña sikki jinxannen ña. ³ Isa di i tuyindi fo gabe yi ti misaalin ña. A ti i da: “Soxaana yogo giri nan daga soxoodi sanqi. ⁴ A ga sanqindini, soxoodi funsun yogo yere killinxannen ña, yeliqun ga ri, i di i toni. ⁵ Foonu yere koccinoqun ña, doori gabe nta no, i funti jowodi boyinaxa doori gabe ma ñi no. ⁶ Xa, kiyen tewoyen di i xurumindi boyinaxa i ñiimun ma laato. ⁷ Soxoodinu yogonu yere saasun noxon di, saasun ga xooro a di i bitta. ⁸ I yogonu yere ñiiña siren di, kun siro moxo siri, noqu yogo di i me kame bagandi, noqu i me tandunme, noqu i me tanjikke. ⁹ Toron ga sere be yi, a nan terinke de!“ ¹⁰ A xarallenmun tinta a yi na a tirindi: Do mani saabuda an ga digaamunu soron da ti misaalinun ña?“ ¹¹ Isa jaabi nan ti i da: “Alla di i maranden gundonun tuwaaxun kini axakun ña yi, xa a ma a kini ikun ña, ¹² boyinaxa tuwaaxu ga sere be maxa, fo ga na kafi a yi, a jiidini ya, a na gabo. Xa, tuwaaxu gabe ga nta sere be maxa, hari fonne ke be ga a kaman maxa, a bakka a maxa ya. ¹³ Ken ya saabu ni, n ga digaamunu i da ti misaalinun ña: “ ‘Boyinaxa yaaxen ñi i ya, xa i nta wariini; toron ñi i ya, xa i nta mugiini, hari i nta faxaamini. ¹⁴ Ken ña ni, Annabi Yisayaahu ga da faaranaaxu be dabari, a na sabati i da, a ga ti: “Ke jama ga mugi wo mugi, a nta faxaamini ya tan, a ga faayindi wo faayindi, a nta wariini ya tan. ¹⁵ Na a sababun ña i sandomun ga finki, i torun sukki, i di i yaaxon taxi, ken ga fe, i yaaxon ra wa fo walla, i torunun na mugu, i sandomun na faxaami, i na tuubi, n ni i sahandi.“ ¹⁶ Xa wullulinqontaaxun ña axakun da, boyinaxa axa ya wariini, axa ya mugiini. ¹⁷ N na tonqun ko axa da ti: axa ga da ke be wari, Annabinyinmun do sere telenqonta gabe lafi i na a me wari, xa i ma a wari; i lafi i na a me mugu, xa i ma a mugu. ¹⁸ “Xa, axakun na soxoodi sanqaanan misaalin fasaren terinka. ¹⁹ Seren ga

na Allamaranden xibaaren mugu, a ga ma a faxaamu, Ibuliisa ya n riini ke be ga a sondomen di, a na a buga a di, a na xoyi soxoodinun be ga yere killinxanne ke ya yi. ²⁰ Xa soodi ke be ga yere koccinoqun ɲa, a su ya a tu ɲiiɲe nta ken wure, ken na xoyi sere ke be xa ga na Alla digaamen mugu, a ga a ragana jowoodi nan ɲaxali. ²¹ boyinaxa a da a mugu ya, xa a ma kiɲe a sondomen di. Bire seren ya ni. A ga na liixi, walla soron ga na a tooro do allanfin ɲa, a na yille jowoodi. ²² Xa soxoodinu be ga yere saasun naxa, i ga kori renme, ken na xoyi sere ke be xa ga Alla digaamen mukku ya, a ga ra nta a gollen dabarini duna hanminun do naaburun xanuyen jarabin saabu da. ²³ Xa soxoodi be ga yere ɲiiɲa siren di, a ga siro noqu yogo a ga da i me kame bugandi, noqu tandunme, noqu tanjikke, ken ni sere be ga Alla digaamen mukku na a faxaamu nan golli ti a yi,

Saabinɲen misaali

²⁴ Isa da misaali tana koni i da nan ti: “Allamaranden na xoyi ya yugo yogo, a ga di i ten tifi ti yillinsoxoodi siren ɲa. ²⁵ wuron kaanana, soron su ga xenqe bire be, a xonnen daga a te ke di na saabinɲen soxoodin sanqi a di ni i falle koyi. ²⁶ Yillen ga bogu bire be nan kare, saabinɲen xa bange. ²⁷ Teegumen golliɲaɲaanon ri katta a yi nan ti: 'O yinmanke, an ma soxoodi siren ɲa tifi an te ke di gani? Ke saabinɲe xa giri ti minna yi ken di?' ²⁸ A ti i da: “ 'Xonne yogo ya gollen ni ken ɲa', golliɲaɲaanon ti ken di: “O n daga a soxo ba?” ²⁹ “A ti: 'Xani, boyinaxa, axa ga na ɲi a doqitana bire be, axa ra wa riini yillen doqita do a batten ɲa. ³⁰ Xa da a wara i su nan moyi doome. Fatandi biren ɲa, n na ti fatandaanon na saabinɲe ke fina fata na a ro me xanma i na a buyi. Ken bire i na yillen xa fata na a ro n yillinkonpen di' “.

Musitaaridan do Ferementin misaali

(Mar 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ A da misaali tana xa ko i da nan ti: “Allamaranden na xoyi musitaaridafunsen ɲa yi, yugu yogo ga da a tifi i ten di. ³² ti moxo su a ya ni soxoodifunsen su fo roxen ɲa, xa a ga na funti, a ya n xoorono nan funɲo tififoonu su yi, a na ɲa yitten xooren ɲa ma yeliɲun ga ri i sonkon ro a bettun ɲa”. ³³ A da misaali tana koni i da ti: “Allamaranden na xoyi ya yaxaren ga na ferementi buccinnen wutu na a do fariɲajura gaben xooti a ga yitini moxo be yi”. ³⁴ Isa da ke su misaalinman ɲa ko jaman da, a ma ɲi fo wo fo konno i da misaalin ɲa ga fe, ³⁵ ke su ni ya, Annabinyinmen ga da digaame be ko na sabati, a ga ti: “N riini digaamu ti misaalinun ɲa, fi muxunto be ga ɲa gelli duna joppaadin ɲa, n ni i bangandi”.

Saabinɲen misaalin fasare

³⁶ Ken falle, Isa giri jaman ɲa, nan daga kan di. A xarallenmun tinta a yi nan ti a da: Yilli bure ke misaalin fasari o da. ³⁷ A ti i da: “Ke be ga da yillen tifi, ken ni

*13.1 Mar 2.1

Seren Renmen ɲa yi. ³⁸ Te ke ni duna ya yi, soxoodi sire ke ni Allamaranden renmun ɲa yi; soxoodi bure ke ni seyitanlenmun ɲa yi. ³⁹ Xonne ke be ga da soxoodi bure ke tifi, ken ni lbuliisa ya yi, fate biren ni duna lagaren ɲa yi, Fatandaano, kun ni maleyikannun ɲa yi. ⁴⁰ Soron ga yilli buren kappa me yi na a buyi moxo be yi, duna lagaren xa ñaana ken moxo ya yi. ⁴¹ Seren Renmen ni i maleyikannun ñaamari, fo wo fo ga ñi soron ɲa falle koyini tonɲun ɲa, do fo wo fo ga ñi fo buru ñaana, i na a su xooro ni i bagandi a maranden noxon di. ⁴² I ni i fitta Jahannaba yinbinkuman noxon di. Ken noqu ya ni, i ga wuunu mi i ga i kanbon xiñi. ⁴³ Ken koota, sere telenɲonton na ñelunqe i Faaba maranden noxon di xoyi kiye. Ken di, toron ga sere be yi, a nan terinke.

Naaburu muxunten do Xañe be nafan xooren ga ni misaali

⁴⁴ “Allamaranden na xoyi naaburu bulunten ɲa yi, soxanten di, sere yogo ga daga gemu a yi, a ga yilla a saagana i batten di. A ñaxalinta xooren ga ri, fo wo fo ga a maxa, a da a su gaaga na soxante ke xobo. ⁴⁵ “Allamaranden na xoyi jula be ga ñi xañexobeene ya, ⁴⁶ a ga da xañi kallanken wari, a daga, fo wo fo ga ñi a maxa, a da a su gaaga nan ri a jonkon ro xaña kallanke ke di.

Jalan misaali

⁴⁷ “Allamaranden na xoyi ya jala be xa ga fitte fanɲen noxon di, a ga fogu ñexen xabiila ke su yi. ⁴⁸ A fogu falle, i ga na a segendi na a wara beran ɲa, ken bire i na taaxu na fo sirun sagara roono kanden di, na fo burun fitta. ⁴⁹ Duna lagaren xa ñaana ken moxo ya yi. Maleyikannun na ri fo sirun do fo burun fata bakka me yi, ⁵⁰ i na fo burun fitta Jahannaba yinbinkuman noxon di. Ken noqu ya ni, i ga wuunu mi i ga i kanbon xiñi. ⁵¹ Ken bire, Isa di i tirindi: “Axa da ke su faxaamu ba? I ti: “Xaa, o da a su faxaamu.” ⁵² A ti i da: “Ke moxo baane ya ni, Sariyanxaranmoxo su an ga ña Allamaranden xarallenman ɲa, a na xoyi kaagume be ga wutundini i naaburu xasen do i naaburu kurunban ɲa ya yi”.

Nasarenko bara Isa di

(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Isa ga ñeme ku misaalinu konɲen ɲa bire be, a giri no. ⁵⁴ A ga kiñe i deben di, a saage soron xaranɲundini i yinmenu Allaxarankan noxon di. Ken da i su kaawa, i ti: “Ke da ke tuwaaxu xoore do ke kaawafi kita minna yi? ⁵⁵ Kalifinteeru ke renme ɲa feti gani? A ma toxon feti Mariyaamu ya yi? Aken ɲa gida feti Yaxuuba do Yuusufu do Simoonu do Yahuuda yi ba?” ⁵⁶ A gidanyaxarun su nta o maxa yere ya yi gani? Ken di, ku fiinu su giri a da ti minna yi?” ⁵⁷ Ke ya n da i kaba toɲondini ti Isa yi. A ti i da ken di: Xayifaaren ma roxe noqu su yi abada, ma a saare deben do a

* **13.33** 13.20-21

* **13.55** Yoh 6.42

yinme kan noxon baane.*⁵⁸ Isa ma kaawafi gabe dabari non ɗa, boyinaxa i ma saxu a yi.

14

Annabi Yahaya faatiyen xibaare

(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Ken waxati ya, Heroodi ya ni jamaanen yinmanken ɗa. A ga da Isa toxon mugu, ² a ti i komon da: “Ke yugo ni Yahaya Wamqindaana ya yi, a ga giri kallen di. Ken ɗa saabuni, a ga ku kaawafi xooro dabarini”. ³ Aken Heroodi yinme ya n da Annabi Yahaya raga do i gida Filipi yaqɛ Heroodiya xibaaren ɗa, na jalaxon ro a yi na a ro kason ɗa. ⁴ Na a sabaabun ɗa Yahaya ga ɗi tini Heroodi da: “Ke yaxare yaxiyen ma daga an da”. ⁵ Ken saabu da, Heroodi lafi a karini, xa a kanu jaman ɗa, boyinaxa jaman ken maxa, Yahaya ni Xayifaaren ɗa yi. ⁶ Heroodi saareyen siinanyillan sangen ga kiɗe, Heroodiya renyaxaren ga rege jaman da, ken liɗo Heroodi da moxo siri ⁷ ma Heroodi ga kunana ti: “An ga ti fo wo fo, n na a ɗaana an da n ɗa.” ⁸ Saaxen da a ɗonqi ti a nan ti: Awa, Yahaya yinkollan kini n ɗa lefan xanma yere”. ⁹ Ke digaame da Heroodi sunondi, xa a ga kuna jama ke be jon di, ken da a saxamo, a ti i na a kini a yi. ¹⁰ I xosi daga Yahaya xannen kutu kason ɗa. ¹¹ I do a yinmen ri lefan xanma na a kini yaxanne ke yi, a daga a kini i ma yi. ¹² Yahaya xarallenmon ri a furen wutu nan daga a baade, ken falle i daga a ko Isa da.

Jaman yigandinde

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yoh 6.1-14)

¹³ Isa ga da ke xibaare mugu, a ro fuuren di nan daga gunjura laate, a baane. Jaman ga da Isa dagayen mugu, i giri do debun ɗa, na a jokki dagana tan ɗa. ¹⁴ A ga bakka fuuren di, a yaaxen ɗa jama xoreen ɗa, a hinne i ya na baane su watten jaara. ¹⁵ Futuron ga kiɗe, xarallenmun tinko a yi nan ti a da: “Yere ni gunjuran ɗa yi, wuron xa faayi a ga ro, an nta jaman walla i n daga yigefo muuri do debun ɗa?” ¹⁶ Isa jaabi nan ti i da: “A ma jare i nan daga: axa yinme nan yigefon kini i ya ke”. ¹⁷ I ti a da: “Fo wo fo nta oku maxa yere ke noqu, a ga ma ɗa ku ponyinmu karagi do ku ɗexenlenmu filli ya yi.” ¹⁸ Isa jaabi nan ti: “Xa di i riiti katta n ɗa.” ¹⁹ Ken bire a ti jaman nan taaxu sokken xanma, a da ponyinmu ku karagi do ɗexenlenmu ku filli wutu ni i yinmen girindi kanmun di na Alla kuufa, ken falle na ponɗu ku kutu ni i kini xarallenmun ɗa, i di i taxandi jaman ɗa. ²⁰ A su yige nan fogu. Kutte be ga toxo, xarallenmun ga di i kafu me yi, i gemu kandi fakko tanmi do fillo. ²¹ Ken xa, wujunu karagi yugo me xa ya n yige, yaxarun do lemunun taɗen nta ken di.

***13.57** Luk 4.24; Yoh 4.44

Isa tereye fanŋen xanma

(Mar 6.45-52; Yoh 6.15-21)

²² Ken sigira yi, Isa di i xarallenmun rondi fuuren di ti i nan ware i kaane katta waxabaanen ŋa, saado i ga yanpana jaman ŋa. ²³ A ga yanpa jaman maxa, a baane sege konkon xanma na Alla yaaga. Wuron da a baane ya ŋi no. ²⁴ Ken da a ŋi fuuren ken do jinxannen naxan laato, jinfunsen ŋi i sanpana boyinaxa fanke xoore telerŋo katti i ya. ²⁵ Katta lafajiri, Isa tere jin xanma katti i ya. ²⁶ I yaaxen ga a yi terene jin xanma riini, i haqilun bono. Kannen maxa, i xaaru, i ti: "Jinnan ŋa ni!" ²⁷ Xa Isa jowo digaamunu i da nan ti: "Xa da axa haqilun taaxundi, axa maxa kanu, nke ya ni!" ²⁸ Peduru jaabindi nan ti a da: "O yinmanke, Gelli an ŋa ga ni, ŋaamariyen kini n ŋa, n nan ri katta an ŋa jin xanma." ²⁹ Isa jaabi nan ti a da: "Li ke" '. Ken bire Peduru yanqa bakka fuuren di, nan tere katta Isa yi jin xanma. ³⁰ Xa, a ga da fanken kasafoyen tu, a kanu, a ga toxo yanqana jin di, a xaaru: "N Kama, n kisi!" ³¹ Ken sigira yi, Isa di i kitten fuutu katta a yi na a raga nan ti a da: "An danqanaaxu roxen ni, an sikka mani yi?" ³² I ga ro fuuren di bire be, fanken sigi. ³³ Ku be ga ŋi fuuren di, i sujudi a da nan ti: "Tonŋu-tonŋu, Alla Renmen ŋa ni an ŋa". ³⁴ I kare fanŋen ŋa bire be, i kiŋe Genesareeti. ³⁵ Non taxaanon ga da Issa du tu, i da faaren xayɪ do no debun su yi, i di i jangiranten su riiti katta a yi. ³⁶ I da a yaaga nan ti a nan duŋe i n kati hari a dorokokanpen baane yi. Sere su ga kati a dorokokanpen ŋa, a saha.

15

Isa do Yahuudiyanu laada

(Mar 7.1-13; Luk 11.38)

¹ Koota yogo yi, farisigankon do sariyanxaranmoxonu yogonu giri Yerusalaamu nan daga katta Isa yi na a tirindi ti: ² "Do mani saabu da an xarallenmon ga ganninkon laadanun bonondini? I ga na ŋi yigene, i ga nti i kittun wanqini!" ³ Isa jaabi nan ti i da: Axakun xa, mani ni axa ga Alla ŋaamarindixannun bonondini axa laadanun da? ⁴ Boyinaxa Alla ti ya: "An ma do an faaba dero. A saage tini: "Sere be ga na diganbure ko i ma danŋa ni walla an da a ko an faaba da, ken kaman nan xawa kalla ya." ⁵ Xa, axakun ti: "Sere be ga na ti i ma walla i faaba danŋa ni: "N ga xawa axa deemana ti fo be yi, n da a kini Alla yi", ⁶ axa ti ken kaman saaraanon haqen ntaxa a ke moxo yi. Ken ŋa, axa da Alla Digaamen wara axa laadanun ŋa da. ⁷ Ku munaafaxinu ku! Tonŋu ŋa Annabi Yesayaahu maxa mene, a ga digaamu axa fin xanma nan ti: ⁸ "Ku sero ni n jakkini ti i raqun ŋa yi, xa i sondomun laaten ŋa ni n ŋa. ⁹ I ni n batta xafu ya, boyinaxa i ga soron xaranŋundini fo wo fo yi, hadamarenmun laadanun baane ya ni." ¹⁰ Ken falle Isa da jaman xiri nan ti i da: "Xa terinke, axa na a faxaamu. ¹¹ Ke be ga roono raqen di, ken nta sere 'mexendini'; Ke be ga bakka raqen di, ken ŋa na seren 'mexendini' ". ¹² Isa ga da ke

digaame ko, a xarallenmun tinto a yi, nan ti a da: “An ɗa a tu nan ti farisigankon da ke digaame mugu ya i butunte?”¹³ Isa jaabi nan ti: “N Faaba Kallanken yinme ga ma yitte su loli, ken lagarini doqiteene ya.”¹⁴ Xa di i wara, finkinta duurun ɗa ni i ga me geesunu. Finkinton kun xa me geesunde, i su lagarini wareene gunban ɗa di.¹⁵ Peduru ti a da: “Ke misaali fasari o da.”¹⁶ Isa jaabi nan ti: “Axa ma a faxaamu harisa gani?”¹⁷ Axakun ma a tu nan ti fo wo fo ga roono seren raqen di, a kiɓene a noxon di ya gani; ken falle, a na ɓa mexe yi nan fitte?”¹⁸ Xa fo be ga bakka raqen di, ken gilli sondomen ɗa di, ken ɗa na sere mexendini.¹⁹ Fo be ga bakka sondomen di, ken ga ni xoyi sinmayi bure, sere kalle, jeeniye, yaagudulloxaaxu, fayiye, seedanjuuraaxu, xonnaaxu.²⁰ Ku ya na seren mexendini. Xa, nan yige an ma an kittun wanqi, ken ra nta sere mexendini.”

Kanaananka yaxaren tonjondiye

(Mar 7.24-30)

²¹ Isa ga giri no, a daga Tiiru do Sidooni mareyen di.*²² Ken da Kanaananka yaxare yogo ɓi no, a ga da Isa wari, a toxu xaarunu, a ga tini: “N kamanyugo, Dawuuda bonsonɗe, hinni n ɗa! Jinna buren ɗa di n renyaxaren ɗa, a tanpinta xoore.*²³ Xa, Isa ma a danxu. Ken falle a xarallenmun tinto a yi nan ti a da: “A xata bakka yere, boyinaxa a do xaarunɗen ɗa do o batten ɗa.”²⁴ Isa di i jaabi nan ti: “Alla mi n xayi katta sere tana su yi, a ga ma ɓa Banisirayilaganko jaxallen sankunton ɗa yi.”²⁵ Xa yaxaren ri tusi Isa wure nan ti a da: “Kamanyugo, n deema!”²⁶ Isa jaabi nan ti a da: “Na lenmun yiganden fitta wullunlenmun wure, ken ma siro de.”²⁷ Xa yaxaren ti: “An da tonɗu ko kamanyugo, ken yinme ya ni mene, wullen kaman ga na ɓi yigene ya ni, a xa ga fo yerenton wuttu.”²⁸ Isa jaabi nan ti a da: “Yaxare ke, an danɗanaaxun xooren ni! A nan ɓa xoyi an ga lafi moxo be”. Ken sigira yi, a renyaxaren saha.

Wujunu naxati sere yigandinde

²⁹ Isa ga giri no, a daga katta Galileya fanxannen ɗa. A sege konkon xanma nan taaxu.³⁰ Jama xooru gabe toxu riini katta a yi, i do jangiranten danben su ri katta Isa yi: leebunto, finkinto, muruxunto, muumunto, a da a su jaara.³¹ Ken da jaman kaawa. I yaaxen ga muumunton ɗa digaamunu, leebunto saha, muruxunto ɗa terene, finkinton ɗa warini. Jaman ti: “Tiigeyen ɗa Banisirayila Alla danɗa ni.”³² Isa di i xarallenmun xiri nan ti i da: “Ke jama hinneyen ɗi n di de! I bita sikkani ɗa ni ke yi, i ga di n batten ɗa, hari nan yige, i ma a ɓa. N ma lafi i n daga i ga ma yige ya, i nan maxa ri xiti do killen ɗa.”³³ Xarallenmun ti a da: “Ke gunjura di, o na ponɗe bakka minna yi na ke me jama yigandi?”³⁴ Isa di i tirindi nan ti: “Ponyinmu manime na axa maxa?” I ti: “Neru, a do ɓexellen buccinu.”³⁵ Isa ɓaamarindi nan ti jaman

***15.21** Mat 11.21

***15.22** Mat 9.27; 10.5-6

nan taaxu ñiiñen di. ³⁶ A da ponyinmu ku ñeri do ñexenlenmu ku wutu, na Alla tiiga. Ken falle a di i kutu ni i kini i xarallenmun ña, xarallenmun di i kini jaman ña. ³⁷ A su yige nan fogu. I da dunɗun kuttun kafu me yi a gemu kanda fakko ñeri. ³⁸ Wujunu naxati sere ya n yige xa, yaxarun do lemunun taqe nta ken di. ³⁹ Ken falle, Isa sare jaman ña. A yinme ro fuuren di nan daga Magadaana ñiiñen di.ⁱ

16

Kaawafin taagumanse yaageye

(Mar 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Ken falle, farisigankon do saduukagankonun ga lafi Isa wure bakka, i tinta a yi na a yaaga ti: Kaawafi baane dabari kanxotten di o jon ña, fi be ga a koyini o yi nan ti Alla ya n da an xayɗi.* ² {Isa di i jaabi nan ti i da: “Kiyen ga na ñi xenne, axa na ti lenki wuron liqoono ya, boyinaxa kanmun dunben ña ni. ³ Kiyen fina yi bogunte soxoban xa yi, axa na ti lenki kiyen ñaaña fanka xooren ña yi. Boyinaxa kanmun dunbuyen do finayen walaxinten ni. Axa ga na kanmun faayi, axa ya waxatin moxon tuunu. Xa taagumansen beenu ga a xanma ña axa nta ku moxon tu. Ken ni kan moxo?} ⁴ Ku soro mañanto! I ga ma saxu Alla yi. Axakun ña ni nke tirindini taagumansen ña? Xa taagumanse su nta kinini axa yi, Annabi Yunuusa xalli taagumanse ke falle“. Ken bire Isa bogu i naxan nan daga.

Farisigankon do Saduukagankon ferementi

(Mar 8.14-21)

⁵ Xarallenmun ga da fanɗen kutu, jaxa i mungu ponɗen denne. ⁶ Isa ti i da: “Xa da axa kiilun toxu, axa nan du tanga farisigankon do saduukagankon ferementin ña“. ⁷ Isa ga da ke ko, xarallenmun ti me da: “O do ponɗe ga ma ri ya ni“. ⁸ Isa ga da ken mugu. A ti i da: “Axa danqanaaxun roxen ni de! Axa na me kutana mani yi nan ti ponɗe nta axa maxa? ⁹ Axa ma faxaami harisa? Axa ma sinme do ponyinmu karagi ga da wujunu karagi sere бага moxo be. Ken koota, kanda fakko manime n toxi? ¹⁰ Hari axa ma sinme do koota be ponyinmu ñeri ga da wujunu naxati sere бага. Ken koota xa yi, kanda fakko manime n toxi? ¹¹ N ga ti axa na du tanga farisigankon do saduukagankon ferementin ña, axa ma a faxaamu nan ti nta do ponɗe be ga yigeene yi?“ ¹² Ken bire ya ni, i ga da a faxaamu nan ti a nta do ferementi be ga roono ponɗen ña. A ti i nan du tanga farisigankon do saduukagankon xaranɗundun ña yi.

Peduru da a xurandi be ga ni Isa yi

ⁱ **15.39** Magadaana: Ken ni mareye ya yi, a ga Galileya kinqennan ña.

* **16.1** Mat 12.38

* **16.9** Mat 14.15-21

(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa ga kiñe Sesareya Filipu ñiiñen di. A di i faarun tirindi ti: Soron maxa, ko ni Seren Renmen ña? ¹⁴ I da a jaabi nan ti: “Yogonu ti Yahaya wanqindaana ya ni. Yogonu xa ti Annabi Eliyasi ya ni. Yogonu ti xadi Annabi Yirimaahu ya ni, walla Annabinyinme tana xa.” ¹⁵ Isa jaabi nan ti i da: “Xa axakun yinme da, N ni ko yi de?” ¹⁶ Simoona Peduru jaabi nan ti a da: “Anken ni Alimasiixun ña yi, Alla biranten Renme.” ¹⁷ Isa jaabi nan ti a da: “Simoona, Yohanna renme, wulluliñonten ña ni an ña, boyinaxa haadamarenme ma ke tuyindi an ña, n Faaba Kallanken ña n da ke tuyindi an ña. ¹⁸ Nke ya tini an da Piyeeri, ken wure ga ni “Gidinxuntura”, n ga riini n jaman taaxundi gidinxuntura ke be xanma. Kallen do i kame senbentaaxu, a ra nta hari baane bakka a maxa.” ¹⁹ N na Allanmaranden xarinlenmun ro an kitten di, an ga na ke be kaba duna di, ken ña kabanten ni Alla banje, an ga na ke be denindi duna di, ken daganten ña ni Alla banje.” ²⁰ Ken bire a di i xarallenmun gongo nan ti i da: “I maxa a kon sere su da nan ti ike ya ni Alimassixu yi.”

Isa di i faatiyen fin ko

(Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Gelli ken waxati, Isa da a ko i xarallenmun da na a xurandi nan ti: Waajibin ña ni, n nan daga Yerusalaamu yi, xirisun do sadaxakiñandaanon yinmankon do sariyanxaranmoxonun ni n yonkin tooro ni n kari, n kallen bita sikkandi, n na wundi. ²² Ken bire Peduru da a xiri kaaran ña nan doxo a yi ti: “Xani N Kama! Maxa ken ko, ken ra nta ñaana!” ²³ Isa tirinbe katta Peduru yi nan ti a da: “Fati n ña! Ke Seyitaane ke! An ni n da besenxonne ña yi. Anken ma sinme do Alla yi, an sinme do soron ña yi. ²⁴ Ken falle Isa ti i xarallenmun da: “Sere be ga na lafi n jokkini, a kaman nan bara i du yinme di, ni i kasanken wutu ni n jokki. ²⁵ Ken di, Sere su ga na hanmi do lenki da ke dunan bireye ya yi, an kumeene ya, xa sere su ga na lenki da ke dunan bireye hanminu toxu di nke ya saabun ña, an na a kitana ya. ²⁶ Sere be ga na duna muuman su kita tono, an laahara ga bono, ken tono da mani siro an ña? Haadamarenmen ra nta fo wo fo ñaana ke duna di, ken ga sikki yonkin batten di laahara abada? ²⁷ Ken ña ni, Seren Renmen do i maleyikannun riini ya i Faaba nooron noxon di koota yogo yi, a ga baane su tugana ti i ñangollen ña ken koota yi. ²⁸ N na tonjun ko axa da ti: Axa beenu ga yere, axa su nta kalla ma yogonu ga da Seren Renmen riyinten wari i Tunkaaxun di”.

17

Isa nooron yillaye

* 16.10 15.32-38

^j 16.18 An ra wa ke digaame fasarini ti: kallen ña, walla jahannaba maxa xabura.

* 16.19 Mat 18.18; Yoh 20.23

(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Bito tunmi dangi falle, Isa Alimassixu da Peduru do Tiyaḡu do i xoxone Yohanna xiri, ni i deni kaaran ḡa konko gille yogo xanma. ² I ga sikki ken noqu yi, Isa nooron yilla i jondi. A yeeson toxu ḡelunḡene xoyi kiye, a yiraamun xa xura ma i nan toxu ḡelunḡene. ³ Ken sigira yi, i da a wari a do Annabi Muusa do Annabi Eliyasi yi masalana. ⁴ Ken bire Peduru ti Isa da: “Yinmanke, a siren ni o n toxi yere yi. An ga na duḡe, n na guppu sikki sigindi: Anken baane, Annabi Muusa baane, Annabi Eliyasi baane”. ⁵ A ga digaamunu, minaaxe nooronte yogo xosi xufi i xanma, diganxanne yogo xa bogu minaaxe ke noxon di nan ti: “Ke ni n Renmen ḡa yi n ga da a xanu siri, n sewonten da a ya sugandi. Xa da a terinka de!”^k ⁶ Xarallenmu ku ga da ke diganxanne mugu, i kanu, i bifi i yeeson xanma ḡiiḡen di. ⁷ Isa tinti i ya ni i kitten saxu i xanma nan ti i da: “Xa giri! Axa maxa kanu!” ⁸ I ga di i yinmun girindi, i maxa sere tana su wari a ga feti Isa baane ya yi. ⁹ I yanḡanten gilli konkon xanma, Isa da ke digaame koni i da ti: “Axa ga da ke be wari, axa maxa fo ko sere danḡa ni de, ma Seren Renmen ga na giri bakka furun naxan bire be”. ¹⁰ Ken falle, xarallenmun da a tirindi ti: “Ken di, do mani fi yi Sariyanxaranmoxonun ga ti Annabi Eliyasi fana n xawa riini?” ¹¹ Isa di i jaabi nan ti: “Tonḡun ḡa ni, Annabi Eliyasi fina n xawa riini na fiinun su saaga i moxon di. ¹² Xa n na ko axa da ti, Annabi Eliyasi dalla a ga ri, xa i ma a tu, fo wo fo ga n liḡa i da, i da a su ḡa a yi. I na Seren Renmen xa toorono ke moxo ya yi”. ¹³ Ken bire ya ni xarallenmun ga da a faxaamu nan ti a faayi Annabi Yahaya ya fin kooni i da.

Maxanbaane be jinnaburen ga a yi jaaraye

(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43)

¹⁴ Isa do i xarallenmon ga kiḡe jaman noqun ḡa, yugo yogo ri tusi a wure nan ti a da: ¹⁵ “Kamanyugo, n da an yaaga an nan hinne n renmen ḡa, xenuwatten ḡa na a yi, a ga na giri a yi, a na a toorono ya moxo siri. Waxatinu, a ya xenne hari yinben noxon ḡa ma xa jin di.” ¹⁶ N da a koyi an xarallenmon ḡa, xa ikun ma a ni na a sahandi. ¹⁷ Isa jaabi nan ti: “Ku haḡilanloxo ku, danḡanaaxu ga nta axa maxa, n do axa ḡiiḡi doome xa kan bire? N na axa niini xa kan bire? Xa da a riiti katti n ḡa yere. ¹⁸ Isa ga doxo jinna buren ḡa, a bogu leminen ḡa. Ken sigira yi, leminen saha. ¹⁹ Xarallenmun tinto Isa yi na a tirindi ti: “Mani saabu da, oku ga kori jinna buren xatana bakka ke lemine yi? ²⁰ Isa di i jaabi nan ti i da: “Axa danḡanaaxun ḡa roxen ni. Xa N na tonḡun ko axa da ti, axa danḡanaaxun ga na musitaridafunse me бага koota su, axa ra wa tini ke konko da: “Giri an nan daga noqu tana', a na daga. Fo wo fo ntaxa axa kaaḡana keeta.” ²¹ Xa ke jinnan xabiila xateene ti Allanyaageyen baane ya yi do suume”. ²² Isa xarallenmun ga da me ḡi Galileya, Isa ti i da: “Seren

^k17.5 Mat 3.17

*17.15 Mat 4.24

*17.20 Mat 13.32

Renmen n roono soron kittu di ya. ²³ I na a kari, a kallen bita sikkandi, a na wundi“. A ga da ke ko, xarallenmun suno moxo siri.

Allanbatikaxooren sagalle

²⁴ Isa do i xarallenmun ga kiñe Kafarinaamu yi, sagalliragaanon ri katta Peduru yi nan ti a da: “Axa xaranmoxo ya Allanbatikaxooren sagallen tugana ba? ²⁵ Peduru ti: “Yobo, a ya tugana ke.“ A ga ro konpen di, Isa fina da digaamen wutu, a da a tirindi nan ti: “Simoon, anken sinmaye maxa, ko nan xawa sagallen tugana duna tunkanyugun ña? Jamaanen renmu, ma mukku? ²⁶ Peduru ti a da: “Mukkunun ña n xawa a tugana.“ Isa jaabi nan ti: “Ken di, jamaanen renmun kun taqen nta a di. ²⁷ Xa, o nan maxa a ña i butten ga bakka, goren wutu an na daga fanjen di, an na a fitta. An ga na ñexe fana be raga, a bugandi an na a raqen wuñi, an na godi baane haqen ñiini ya no godoxulle, an na a wutu nan daga sagallen tuga nke do anken da.

18

Sere xooren Allamaranden noxon di

(Mar 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ken bire, xarallenmun tinto Isa yi na a tirindi ti: “Allamaranden di, ko ni soron su sere xooren ña?“ ² A da leminan lamaane yogo xiri na a sigindi i naxan ña, ³ nan ti: “N na tonɗun ko axa da, axa ga ma tuubi nan ña xoyi ke leminan lamaane moxo, axa nta roono Allamaranden di. ⁴ Sere be ga na du maxayanqa xoyi ke leminan lamaane moxo, ken ña ni sere xooren ña Allamaranden noxon di. ⁵ Sere be ga na lemine bisimilla ti nke ya yi, a kaman di nke yinme ya bisimilla. ⁶ “Xa ku leminan buccunnu be saxunten gi n ña, sere su ga na ña sababu yi ni i sankundi, hari i ga na gidinxunturan siiti a kaman xannen ña, na a yonto fanjen di, ken ña n fasu. ⁷ Bone xenu duna yi na a sabaabun ña fiinu be ga sankuntaaxun saabunu. kun fiinu ken ñaana ya mene, xa bone ña seren da, ke be ga da soron sankundi. ⁸ Gelli an kitte ma an tan ña ga an sankundini, a kutu bakka du yi, an na a fitta laatoyen di. An nan ña kitti baane ma ta baane yi bireyen di, a n fasu an muuman ga fitte Jahannaba yinben di, yinbe ke be ga nta kalla abada. ⁹ Gelli an yaaxen xa ya ga an sankundini, a woloxoti, an na a fitta laatoyen di, an na ña yaaxa baane yi bireyen di, a n fasu an muuman ga fitte Jahannaba yinben noxon di.¹

Jaxa sankunten misaali

(Luk 15.3-7)

¹⁰ “Xa da axa kiilun toxu, xa maxa nexu ku buccunnu yi! N na a ko axa da ti, waxati su i Maleyikannun ña n Faaba Kallanken yeeson walla. ¹¹ Seren Renmen ri

sankunton ɲa kisi. ¹²“Axa da mani sinma? Y ugo be kame jaxe ga na ɲi a maxa, xoyi baane ga na sanku bakka i di, a nta tankabe ke do kabun su togo konkon xanma nan daga baane ke muuru ba? ¹³A ga na a wari, n na a ko axa da, a ɲaxalini ken ɲa yi diinanta tankabe ke do kabun be ga a maxa. ¹⁴Kundu ya ni, axa Faaba Kallanken xa nta lafiini baane ga sankunu bakka buccunnu di.

Maarenmen haqen

¹⁵“An maarenmen ga na fo bure ɲaɲa an ɲa, daga katta a yi, an na a xiri kaaran ɲa na a tuyindi a yi. A ga na an mugu, a na ɲi an da a ni. ¹⁶A ga ma an mugu, an na sere baane ma fillo kafu du yi, axa na daga katta a yi, ma fin su na sabati ti sero filli ma sikko seedaaxun ɲa. ¹⁷A ga na bara i xa mukku, an na a ko misiiden da. A ga na bara misiiden xa mukku, a raga xoyi Allankannanbali walla sagalliragaana.^m ¹⁸N na tonɲun ko axa da ti, axa ga na ke be kaba duna di, ken kabe Alla banɲen ɲa, axa ga na ke be denindi duna di, ken daganten ɲa ni Alla banɲen ɲa.ⁿ ¹⁹“N na a ko axa da xadi ti, hari sero filli baane ya ga na me faxaamu ke duna di, i ga di n Faaba kallanken yaaga fo wo fo su yi, a na ken ɲaana i da, ²⁰boyinaxa soro filli ma sikko ga da me ɲi noqu su yi ti n toxon ɲa, n ɲi i naxan ɲa“.

Yanpayinbalaaxun misaali

²¹Ken bire, Peduru tinto Isa yi na a tirindi ti: “Xaranmoxo, n maarenme be ga ni n tooɲa, n nan xawa yanpana a maxa ta manime yi? Ma ta ɲeru ba?”^o ²²Isa jaabi nan ti a da: “Xani, maxa xenpe ta ɲeru baane yi de, yanpa a maxa ma tanɲere taaxuraanu ɲeri ya yi! ²³‘Ke saabu da, Allamaranden na xoyi tunkanyugo yogo ya yi, a ga lafi i do i golliɲaɲaanon nan kontinbaganden ɲa. ²⁴A ga da a joppa, i do a golliɲaɲaana yogo ri, a wujunun wujunun tanbon ga ken ɲa. ²⁵Fo nta a maxa, a ra ga tanbo ke tugana. Kamanyugon ti i na a do i yaqen do i renmun do fo wo fo ga a maxa, i ni i gaaga ma ike tanbon na tuge. ²⁶Golliɲaɲaanan ga da ken mugu, a da du fitta i kamanyugon wure nan tusi, nan ti: “Duruxoto an nan muɲindi n da, n na a su tugana an ɲa ya.” ²⁷Golliɲaɲaanan hinneyen ga da kamanyugon raga, a da a wara nan yanpa a maxa i tanbon su yi. ²⁸Xa aken golliɲaɲaana baane bogunte, a do i kappallenma yogo gemu a tanbon ga ken ɲa kame godimise. A da a raga ti i dorokixannen ɲa na a faada, nan ti a da: “N tanbo be ga an ɲa, a tuga!” ²⁹Kappallenma ke da du fitta taanun wure nan ti a da: “Duruxoto an nan muɲindi n da, n na an tugana ya.” ³⁰Xa aken ma duɲe, a da yugo ke raga nan daga a ro kason ɲa, nan ti a nta bakka ma a ga ni i tanbo ke ya tuga. ³¹“A kappallenmon kuttun ga da a ɲangolle ke wari, i suno moxo siri, i daga fo wo fo ga ɲa, i da a su ko kamanyugo ke da. ³²Kamanyugon da a xiri nan ti a da: “Ke sere bure ke, anken ga di nke xanjo, n yanpa an tanbon su yi. ³³Xa anken kori hinnene ke yi nan yanpa

^m**18.17** Mat 10.3

ⁿ**18.18** Mat 6.15

^o**18.21** Luk 17.3-4

a maxa xoyi nke ga yanpa an maxa moxo ke be yi?“³⁴ A golle ke da kamanyugon butundi nan dangi haqen ɗa, a da a kini yanganxatandaanon ɗa, xa ma a ga ni i tanbo ke su tuga.³⁵ Awa, sere su ya ga ke moxo di, an ga nta yanpana an maarenmen maxa ti sondomen ɗa, n Faaba Kallanken xa na ke me ya ñaana an ɗa“.

19

Yaxubuganden xibaare

(Mar 10.1-12)

¹ Isa ga ñeme ku digaamu konɗen ɗa bire be, a giri Galileya nan daga Yahuuda maran ɗa, katta Yarade fanɗen ke kaara baanen ɗa. ² Non xa yi, jama xooron da a jokki, a da i jaara. ³ Farisiganko yogonu daga katta a yi na a wure baga, i da a tirindi: “A daganten ni yugo ni i yaqen wara ba? Ken ga ña fo wo fo xanma?“ ⁴ Isa jaabi nan ti i da: “Axakun ma a xara Safanden di nan ti joɗaadin ɗa Alla ga da duna taga, a da yugo do yaxare ɗa taga gani?“^{*} ⁵ Nan saage tini: “Ken ɗa saabu da ni, yugon ga gilli i ma do i baaba yi, nan kafu i yaqen ɗa, nan ña baane yi.“^{*} ⁶ Ken ɗa saabu ni, i ga ntaxa kontiini sero filli, sere baane ya ni keeta. Ken di, Alla ga da ku be kafu, sere n maxa i bogu me yi.“⁷ I ti Isa da: “Ken di, mani xa saabu da Annabi Muusa ga ñaamarindi ti an ga na an yaqen wara, an na a warandikayitin kini a yi?“⁸ Isa jaabi nan ti i da: “Axa sondonburaaxun ɗa saabun ni, Annabi Muusa ga da yaxarinwareyen denindi axa da, xa joɗaadin ɗa a ma ñi kundu. ⁹ N na tonɗun ko axa da ti: sere su ga ni i yaqen wara a na a ñi yaagudulloxaaxu xanma fe, na yaxare tana yaxi, an jeeni.“ (Sere xa be gana yaxarin warante ke yaqi, an kaman jeeni.)^{*} ¹⁰ A xarallenmun ti a da: “Gelli kundun ken ɗa ga yugon do yaxaren xana, ken di hari i ga ma yaxi.“¹¹ Isa ti i da: “A su xa ra nta duɗene ke digaame ya wo, ma Alla ga da a rakutu sere be dan de. ¹² Fi gabe ya n da soro yogonu kaba yaxini; yogonu tagemoxon ɗa ni, yogonu, soron ɗa di i ña kundun. xa ma lafi yaxiini Allamaranden saabu da. Sere be ga ra wa duɗene ke yi, an nan duɗe i ya.

Isa do lemine

(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Ken falle, soro yogonu do lemunun ri katta Isa yi, a ni i kitten saxu i yinmun ɗa nan Alla yaaga i da. Xa, xarallenmun ɗa sonxoono soron ɗa ken ɗa. ¹⁴ Isa jaabi nan ti i da: “Xa da lemunun wara, xa maxa i kaba riini katti n ɗa, boyinaxa Allamaranden na sero ya da, ku be ga xoyi lemunun moxo.“^{*} ¹⁵ Ken bire a di i kitten

^{*} **19.4** Jop 1.27; 5.2

^{*} **19.5** Jop 2.24

^{*} **19.9** Mat 5.32

^{*} **19.14** Mat 18.3-5

saxu lemunun yinmun ŋa, na duwa i da, ken falle a giri no.

Maxanban banna

(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ A ga dagana, yugo yogo ri katta a yi na a tirindi: “Xaranmoxo, n nan xawa mani fo sire ñaana mi n na bireyi duumanten kita?” ¹⁷ Isa jaabi nan ti a da: “Mani saabu da, an gi nke tirindini fo siren ŋa? Fi baane ya siren ni. An ga na lafi an nan bireyi duumanten kita, Annabi Muusa ñaamarindixannun batu.” ¹⁸ Yugon ti: “Kun ni kan ñaamarindixannu yi?” Isa jaabi nan ti a da: “Maxa sere kari, maxa jeeni, maxa fayi, maxa seedanjuuraaxu, ¹⁹ an ma do an baaba daro, an kappallenman xanu xoyi an du yinme moxo.” ²⁰ Maxanbaanen ti a da: “N da ke su ña. Mani n toxi?” ²¹ Isa jaabi nan ti a da: “Gelli an ga na lafi an fiinun su nan tinme, daga, fo wo fo ga an maxa, an na a su gaaga na gode ke sadaxi misikiinon ŋa, an na musu xoore kita Alla noqu. Ken falle, an na ri jokki di n batten ŋa.” ²² Maxanbaanen ga da ke digaame mugu, sunonta xooren daga, na a sabaabun ña naaburu xoore be ga a maxa. ²³ Ken bire, Isa ti i xarallenmun da: “N na tonɗun ko axa da ti, bannan royen xoten ŋa ni Allamaranden noxon di de. ²⁴ N na saage a yi axa da nan ti, ñogomen nan bogu ti mesellen boten ŋa, ken ŋa nan newu diina bannan nan ro Allamaranden noxon di.” ²⁵ Xarallenmun ga da ku digaamu mugu, i lasame, i da a tirindi: “Ke moxo di, ko xa n ra wa kisini keeta?” ²⁶ Isa di i faayi, a jaabi nan ti i da: “Sere ra nta fo da, xa Alla ken ra wa fo wo fo su da.” ²⁷ Ken falle, Peduru ga da digaamen wutu, a ti Isa da: ‘Saasa, oku da fo wo fo wara nan jokki do an batten ŋa, kan tage no o xa da?’ ²⁸ Isa jaabi nan ti i da: “N na tonɗun ko axa da ti: fiinun su ga na ñi saagene i moxon di bire ke be, Seren Renmen ga na taaxu i lareesi xanma, axakun be ga jokki di n batten ŋa, axa taaxunu ya tunkankorondamu tanmi do fillo xanma na Banisirayilagankon xabiilanu tanmi do fillon kiiti. ²⁹ Sere su ga di i kan toxu, ni i gidaan toxu, walla i gidanyaxarun ma xa i ma do i baaba do i renmun ŋa, walla i soxanteenun do nke fin ŋa, taqi xoore ya ken kaman danɗa kafiini bireyi duumanten ŋa. ³⁰ Ken di, kaananka gabu ya ñaana fallankon ŋa, fallanka gabu na ña kaananko.”

20

Wuuban gallen do gollinɗaananon xibaare

¹ Isa saage tini: “Allamaranden na xoyi galligume yogo ya yi, a ga bogu i kan di soxoba fanan ŋa nan daga gollinɗaana muuri katta i wuuban gallen ŋa. ² A do gollinɗaananon digaamu nan gemu godixulli baane haqe kiyeen tugaadin ŋa, ken falle, ni i wara dagana i wuuban gallen di. ³ Katta mexen kabun soxoban ŋa, a yille bakka na soro tananu wari marisen di i ga taaxunu, golle gan nti i ya. ⁴ A ti i da: “Axa xa n daga golli n wuuban gallen di, n na axa tuga jonko tinmanten ŋa. I xa daga. ⁵ Katta midin waxatin xadi a bogu, a da gollinɗaano tananu wari, a di i xa

deni. Katta mexen sikkon waxatin ŋa xadi, a da fo tananu deni. ⁶ Laxansaran ŋa, a ga bogu xadi, a da soro tananu ŋi taaxunu, a ti i da: “Axakun na mani taaxunu yere kiye muuma?” ⁷ I ti a da: “Sere ya ma o wutu golle yi.” A ti kun xa da: “Axa daga golli n wuuban gallen di”. ⁸ Futuron ga kiŋe, galligumen ti golliran yinmanken na gollinŋaanon xiri a ni i tuga. A na sere lagarun fina tuga, a nan lagari fanaanun ŋa. ⁹ Sere lagarun ga ri, a da baane su tuga kiye tugaadin ŋa. ¹⁰ Sere fanaanun ga ri, i da a sinma ikun ŋa fuŋoono fo lagarun ŋa tugaadi, xa a di i xa tuga kiye tugaadin haqen ŋa yi. ¹¹ I ga di i tugaadin raga bire be, i toxu galligumen xudumu-xudumunu ¹² nan ti: “Ku lagari riini, i da waxatinne ya golli, an do o di i ŋerondi jonkkondi, oku xa ya n tanpi, o da tewoyen muŋi kiye muuman su yi.” ¹³ Galligumen ti i du baananbe da: “N yugo, n ma an nanbara de! O ga gemu kiye tugaadi ke be yi, n da an tuga ken ŋa yi. ¹⁴ Ke be ga ni an xallen ŋa, an do ken nan daga, a linji n danŋa nan ken me kini lagarintanxallu ku xa yi. ¹⁵ Nke ya foni n naaburen ŋa, ke be ga n linji n da, n ra nta ken ŋaana ya ba? Ma n siroye ke ya haasidaaxu ni an maxa?” ¹⁶ Ken falle, Isa jaabi nan ti: “Fallankon ŋaana kaananko yi ke moxo ya yi, kaanankon xa na ŋa fallankon ŋa.”

Isa xibaarindi i faatiyen do i wundiye xama xadi

(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa do i xarallenmun tanmi do fillon daganten ŋa Yerusalaamu yi, i ga killen di, a di i xiri kaaran ŋa nan ti i da: ¹⁸ “O faayi telle Yerusalaamu yi, nke be ga ni Seren Renmen ŋa, n roono sadaxakiŋandaanon yinmankon do sariyanxaranmoxonun kittun di ya, i gi n kiiti ni n kari. ¹⁹ Xa saado i gi n karini, i ni n kinni mukkunun ŋa, kun na n ŋaxantabo, ni n katu, ken falle ni n penpen yitten ŋa. Ken bita sikkandi, n na wundi.

Yaaxuba do Yohanna ma yaagande

(Mar 10.35-45)

²⁰ Ken falle, Jebedewu yaqen tinto Isa yi a di i renmun filli, a tusi a wure na a yaaga. ²¹ Isa da a tirindi nan ti: “An lafi mani ya? Yaxaren da a jaabi nan ti: “An ga na taaxu an tunkankorondamen ŋa, an na ŋaamariye kini n da ku renmu nan ŋi an kaaran ŋa, baanen nan ŋi an taye ŋa, baanen nan ŋi an noogen ŋa.” ²² Isa jaabi nan ti i da: “Axakun nta a tu axa ga fi be yaagana?” Nke ga xaraxan xaraxace ke be minni, axa ra wa a minni ba? I ti: “O ra wa a yi ke.” ²³ Isa jaabi nan ti i da: “Tonŋun ŋa ni, axa minni ti n minijiranxollen ŋa ya, xa nan taaxu n taye di ma xa n noogen ŋa, ken ŋaamariye nti nke da, boyinaxa n Faaba ga da a gemundi soro ku be da, a kiniini kun ŋa yi.” ²⁴ Xarallenmun tanmi ga da ken mugu, i butu maarenmu ku soro filli yi. ²⁵ Xa, Isa di i su xiri nan ti i da: “Axa ya a tu nan ti jamaanun yinmankon kandan ŋa a su xanma, i ga i sagon dabarini i xanma. ²⁶ Axakun duurun

ma xawa ñaana ken moxo yi. Axa du baananbe ga na lafi ñaana xirisen ña axa naxa, ken kaman nan xawa ñaana axa da komen ña yi.²⁷ Sere be ga na lafi ñaana kaananken ña, ken nan xawa ñaana axa da komen ña yi.²⁸ Seren Renmen ma ri ti soron na a sorogo, xa a ri ya nan sorogondi, ni i yonkin kini nan sere gabe kisi.^q

Finkinton filli yaaxon wuñiye

(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Isa di i xarallenmun bogunte Jeriko yi, jama xoore da a jokki. ³⁰ Finkinto filli yogo xa ga taaxunu killinxannen ña, i da a mugu ti Isa ya n dangini, i toxu xaarunu nan ti: “Kamanyugo, Tunka Dawuuda bonsonje, hinne o yi!”^r ³¹ Jaman sonxo i ya ti i nan kuuru, xa ikun ña tallan xaarun ña, i do a ga me yi: “Kamanyugo, Dawuuda bonsonje, hinne o yi!” ³² Ken bire, Isa sigi, a di i xiri nan ti i da: “Axa lafi n nan mani ña axa da?” ³³ I da a jaabi nan ti: “Kamanyugo, o yaaxon nan wuñi!” ³⁴ I hinneyen da Isa raga, a ga kati i yaaxon ña baane tan, i da fo wari nan jokki do a batten ña.

21

Isa roye Yerusalaamu yi

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yoh 12.12-19)

¹ Isa do i xarallenmun ga tinto Yerusalaamu yi, i ga kiñe Betifage deben di, Oliwera konkon xanma, Isa da soro filli xayi bakka i xarallenmun di, ² nan ti i da: “Axa ga katta debe ke be yi, axa na fariyaxare do i renmen walla siitini no, axa ni i wasa, axa di i nan li. ³ Sere be ga na axa tirindi, axa na ti: “Kamanyugon ña haaju ni i ya. Xa a ni i saagendini ya saasa”. ⁴ Ke ñan ña ma Annabinyinmen ga da be ko na sabati, a ga ti: ⁵ “Xa da a ko Siwoona debidunkon da ti, “A faayi! Axa tunkanyugon ña katta axa yi, nooxen ña ni, a seti faren xanma, axa tunkanyugon ña katta axa yi, a seti farinlenmen ña, fariyaxaren renme’ “. ⁶ Xarallenmun daga, i da a ña xoyi Isa ga da a koni i da moxo be yi. ⁷ I do faren do i renmen ri, i di i yiraamun ro i xanma, Isa taaxu a xanma. ⁸ Debidunkon jama xoore bogu, yogonu yi i doroko xooron bagandini ni i boyi, yogonu ya yittibettun kuttu ni i saxundi do killen ña. ⁹ Jama be ga do a yi, i ya xaarun ña kaane do falle, i ga tini: “Dawuuda bonsonje tiigeyen ña an da!” Alla gan na barake ro ke be ga riini ti Tunka duumanten toxon ña!” Tiigeyen ña Alla Kallanken da!” ¹⁰ Isa ga ro Yerusalaamu yi bire be, deben su xooti i ga me tirindini: “Ko xa ni ke yi?” ¹¹ Jaman di i jaabi nan ti: “Annabi Isa ya ni a ga giri Nasare, Galileya mareyen ña.”

Isa ya Allanbatikaxooren di

(Mar 11.15-19; Luk 19.45-48; Yoh 2.13-22)

^q**20.28** Mat 26.28; 1Timooti 2.6

^r**20.30** Mat 9.27

¹² Ken falle, Isa ro Allanbatikaxooren tageyen noxon di, na gaagaanon do xobaanon su xata, na faraaxundaanon taabalinun do boorigaagaanon korondamun su sanqi. ¹³ A ti i da: “A safante ɲa Alla kitaabi sennun noxon di, nan ti: “N kan ɲa xiriini Allanbatika, xa axakun da a ɲa fayikan ɲa yi.” ¹⁴ Finkinton do muruxunton ri katta Isa yi Allanbatikaxooren tagayen noxon ɲa, a di i jaara. ¹⁵ Sadaxakiɲandaanon yinmankon do sariyanxaranmoxon ga da a kaawafi ɲanɲunton wari, ken do lemunun ga xaarun ɲa ti a toxon ɲa, i ga tini: “Tiigeyen ɲa a da, Dawuuda bonsonɲe!” I butu, ¹⁶ nan ti a da: “An toron ɲa lemunun ɲa i ga ke be konno ba?” Isa di i jaabi nan ti: “N toron ɲa a yi ke, axa xa ma Alla da ke digaame xaran a ga ti: “An da tiigandi moxosiren ro lemunun do fatanton raqun di” “?” ¹⁷ Ken falle, Isa di i toxo Yerusalaamu yi nan daga wuyi Betaaniya.

Turutin boroken xibaare

(Mar 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Isa furute gilli, a ga saagene Yerusalaamu yi, dullen da a raga. ¹⁹ A da turutinɲe yogo wari killinxannen ɲa, a daga katta a yi. Xa a ma renme su ɲi turo ke yi deren ya ga fe. Ken bire Isa ti turutinɲen da: “Anken ntaxa renme saarana xadi abada.” Ken sigira yi turutinɲen kaawa. ²⁰ Xarallenmun ga da ken wari, i lasame, i ti: “Ke turutinɲe kaawa kan moxo kundu jowoodi?” ²¹ Isa di i jaabi nan ti: “N na tonɲun ko axa da ti: ‘Axa ga na danqanaaxu, axa sikka, axa ra wa turo ke kaawandini xoyi kundu, axa nta xenpene ken baane yi!’ Axa ga na ti hari ke konko ya da: “Giri, an nan daga yere fanɲen di, a telle ya. ²² Axa ga na saxu Alla yi, axa ga da a yaaga ti fo wo fo ya yi, axa na ken xa kitta.”

Isa fankan girira

(Mar 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Isa ga saage katta Allanbatikaxooren ɲa, a ga xaranɲundini, sadaxakiɲandaanon yinmankon do jaman xirisun ri sigi a yi nan ti a da: “An ga ku gollu be xanma, an ni i dabarini ti kan ɲaamariye yi? Ko n da ken ɲaamariye kini an ɲa?” ²⁴ Isa di i jaabi nan ti: “Nke xa ya axa tirindini fi baane yi, axa ga ni n jaabi, sere be ga da ku gollu ɲaamariyen kini n ɲa, n na ken kaman konno axa da n ɲa. ²⁵ Ko n da Annabi Yahaya xayɲi ti a na soron wanqi? Alla ya n da a xayɲi ba, ma soron ɲa n da a xayɲi?” I yinmenu duurun toxu me kutana nan ti: “O ga na ti a giri Alla ya yi su, a tini ya: “A ga giri Alla ya yi, manni xa n sigi axa ga ma saxu a yi?”^s ²⁶ O ga na ti a giri soron xa ya yi, o ya kanna jaman ɲa, boyinaxa a su ya a tu ti Yahaya ni xayifaaren ya yi.” ²⁷ Ken falle, i da Isa jaabi nan ti: “O nta a tu.” Isa xa ti i da: “Ke be ga da ku gollu ɲaamariyun kini n ɲa, n xa nta a kaman konno axa da.”

Renmun filli misaali

^s**21.25** Mat 3.6

²⁸ Isa ti i da: “Axa da mani sinma ke xiisa xibaaren di? Ken ga ni yugo yogo yi, renyugu filli ga ñi a maxa, a ri katta fo fanan ña nan ti a da: “N renme, daga golli gallen di lenki.” ²⁹ Renmen ti a da: “N nta telle.” Xa ken falle, a nimisi, a daga. ³⁰ Yugo ke daga katta i ren fillandin ña, a ti a xa da: “Daga golli gallen di lenki. Ken ti a da: “N da a mugu, n telle ya.” Xa a maxa daga. ³¹ Ku soro filli, ko baane n di n faaba digaamen mugu?” I ti: “Fo fana ke ya ni.” Isa jaabi nan ti i da, “Tonju, n na a ko axa da: “Sagalliragaanon do sangaana yaxarun ña roono axa kaane Allamaranden noxon ña. ³² Annabi Yahaya ri katta axa yi nan killi telejonten ña koyi axa yi, xa axa ma saxu a yi. Sagalliragaanon do sangaana yaxarun kun do i moxo su, i saxu a yi. Hari axa ga da ken wari, axa ma nimisi nan saxu a yi.

Golliñaana burun misaali

(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ “Xa da ke misaali xa terinka. Teegume yogo ya ni, a ga da wuubatinun loli i ten di, na sangallen fana a yi, a da kunmen soxo nan wuubabollinoqun dabari, nan tangandikora gille sigindi. Ken falle, a da a luwaasi golliñaananon yogo yi nan daga tere. ³⁴ Wuubanun ga moyi bire be, a da komon xayi golliñaananon ña nan ti i ni i taqi wuubanun kini i ya, i na a ritti. ³⁵ “Komon ga kiñe, golliñaanao ku da baanen raga na a katu, i da baanen kari, na baanen bunu ti gidun ña. ³⁶ Teegumen yille komo tananu xayini, ku be ga n gabonta fananxallun ña, golliñaananon di i xa ña kundun ña. ³⁷ Fin lagarun ña, a di i renyugon xayi katti i ya, nan ti i noxo di: “Ma i ga di n renmen ken dero.” ³⁸ Xa, golliñaananon ga da a wari, i ti me da: “Ke ya n riini a xeyen wutu, a xa ri, o na a kari, o na a xeyen wutu.” ³⁹ I da me ñi a yi, na a fitta bakka sangallen falle, na a kari. ⁴⁰ Isa ti, keeta, teegumen ga na ri, a na ku golliñaanao ñaana kan moxo?” ⁴¹ I ti a da: “A na ku sere buru karini kara moxo bure ya yi, a na ten xaliifa golliñaanao tana yi, ku beenu ga ra wa a taqen kinni a yi i fate biren ña.”

⁴² Isa ti i da: “Axa bada ma a xara Safandi Sennun di nan ti? “ 'Tagandaanon ga bara tuufa ke be di, a ya n lagari ñaana tuufon fo fasanjuntun ña; ken ni Tunka duumanten gollen ña yi, ken no o da kaawafi ña yi?’ ⁴³ “Ken ña saabuni, n ga tini axa da Allamaranden ña riini boosi axa yi, na a kini xabiila tana yi, kun ga a nafan bagandini. ⁴⁴ {Sere wo sere ga na xenu ke gide xanma, a kaman ña xose-xosene, ke gide xa ga na xenu sere su xanma, a na ken kaman loppini ya.}^t ⁴⁵ Sadaxakiñandaanon yinmankon do farisigankon ga da ke misaali mugu, i da a tu nan ti a na do ikun ña yi. ⁴⁶ I lafi xenne a yi na a raga, xa i kanu jaman ña, boyinaxa a ni ikun maxa Annabinyinmen ña yi. ^u

22

^t**21.44** Ke aaya nta kittidunsafandi xaso yogonu di. Luka 20.18.

^u**21.46** Mat 21.11

Ñaxanyiganden misaali

(Luk 14.15-24)

¹ Isa da misaali tana koni i da xadi, nan ti: ² Allamaranden na xoyi tunkanyugo yogo ya yi, a ren yugon ga yaxiini, a da pati xoore dabari a da. ³ A ga da a ko sero beenu da, a da komon xayi i ya ti i nan ri yige, i bara riini. ⁴ A da komo tana xayi sere xirinto ku yi nan ti: “Xa da a koni i da ti n da pati xoore ya dabari, nan segendinun do gunbullenkatun kari, yiganden moyi, axa nan ri yige!” ⁵ Hari ken, sere ma tunkanyugon konti, yogo daga i ten di, yogo daga i gaageyen ña, ⁶ kuttun da komon raga ni i tooro, ken falle ni i kari. ⁷ Tunkanyugon ga da ken mugu, a butu, a di i kuranlenmon deni. Ku be ga da a komo ku kari, i di i su kari, ni i deben buyi. ⁸ Ken falle, a ti i komon tananu da: “Ñaxanyiganden moyi, xa n ga da fo wo fo xiri yigayen ña, ken do a ma xawa. ⁹ Saasa, axa daga sigi killinfaton ña, axa ga na sere su wari dangiini, axa na a xiri yigayen ña.” ¹⁰ Komon daga sigi killun di. I da seren fo siren do fo buren su kafume yi, i di i ri, ñaxallenmon gabo ke moxo ya yi na ñaxannoqun faga. ¹¹ “Xa tunkanyugon ga ro katta ñaxallenmon ña ni i faayi, a da sere baane wari no ke be ga ma ñaxanparante. ¹² A da a tirindi: 'Yugo, an ro yere kan moxo ñaxanyiraamu nta an ña?' Yugon kuuru.” ¹³ Ken bire, tunkanyugon ti i komon da: 'Xa da a kittun do a taanun yetu, axa na a fitta bakka sellan ña, biten noxon ña. A nan wu ma a ga di i kanbon xiñi.’” ¹⁴ Isa saage tini: “Alla da sere gabe ya xiri, xa follamaanu ya sugandinton ni.”

Sagallen tugaye tunkanyugon ña

(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Ken falle, farisigankon da me ñi, i ga feere muurunu nan Isa kita ti futundan ña moxo be ti a yinme diganxannen ña. ¹⁶ I di i xarallenmon do Heroodi soron yogo xayi Isa yi. I ti Isa da: “Xaranmoxo, o ya a tu nan ti an na tonɗun ña koono. Alla ga da fo wo fo ko, an na a su koono ti i moxon ña yi. An nta kanna sere yi, boyinaxa an nta sere yaaxe faayini.” ¹⁷ Anken da mani sinma, o ko o dan de: “Yaala a daganten ni sariyandi nan sagallen tuga tunkanyugo Kesaari yi ba ma a ma xawa?” ¹⁸ Xa Isa di i ñanniyi buren tu. A ti i da: “Ku munaafaxinu ku, mani saabu da axa gi n muurunu ti futundan ña?” ¹⁹ Xa da sagallituge xaalisi ke koyi n ña de! I do godimise baane ri katta a yi. ²⁰ Isa jaabi nan ti i da: “Sere ke be toxon do a sawuran ga ke xaalisi xanma, ko ni?” ²¹ I da a jaabi nan ti: “Tunkanyugon ña ni.” Isa jaabi nan ti, Ken di, tunkanyugon xallen ga ni ke be yi, xa da ken kini tunkanyugon ña. Alla xallen ga ni ke be yi, axa na ken kini Alla yi.” ²² I ga da ken mugu, i lasame; i giri bakka Isa kaaran ña, nan daga.

^v**22.12** Ñaxanyiraamu: Ken ni laadan ña yi maxa, sere be ga na soron xiri ñaxan ña, a na yiran kurunbo xa kini an ña ñaxa ke da. Xa sere be ga na bara kun yiraamu rondini, an da ñaxagumen roxo.

^{*}**22.16** Mar 3.6

Karafallen wundiyeen xibaare

(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Ken koota baane yi xadi, saduukaganko, ku be ga ti kallen falle wundiyeen nta a di, i yogonu ri katta Isa yi na a tirindi ti: ²⁴ “Xaranmoxo, Annabi Muusa ti: “Yugo be ga na yaxi a ga kara, a ma renme toxu, a kaman xoxonen na a yaqen saagandi ma kallaanan na bonsonje kita.” ²⁵ Awa, oku, maarenmu soro ñeri ya ñi o naxa, fo fana be ga yaxi, a kara, a ma renme toxu, a yaaxidon da a yaqen saagandi. ²⁶ Ken yaaxido xa kara, a ma renme toxu, i su toxu me jukkini kundun ña yi, ma xoxona ñerundi. ²⁷ maarenmu ku su kara falle, yaxare ke xa ri kara. ²⁸ Saasa, wundiyeen koota, ku maarenmu ñeri, yaxare ke ñaana ko baane yaqen yi, boyinaxa a yaxi i du baananbe su yi?” ²⁹ Isa jaabi nan ti i da: “Axa sankuntun ña ni de, boyinaxa axa nta Safandi Sennun tu, axa nta Alla Tunkaaxun xa tu. ³⁰ Wundiyeen koota, sere nta yaxiini, xa i ñaana xoyi Alla maleyikannun ga kanmun di moxo ke be ya yi. ³¹ Alla ga da fo be ko axa da wundiyeen xibaaren di, axa ma a xara gani, a ga ti: ³² “Ibrahiima do Isiyaaxa do Yaaxuba Alla ni nke ya yi?” Xa a feti furun Kaman ña, biranton ña Kaman ni. ³³ Jama be ga ñi Isa terinkana, i su kaawe a xaranjunden ña.

Ñaamarindixannen su fo xooore

(Mar 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Farisigankon ga da a mugu ti Isa da saduukagankon raga digaamen ña, i da me kafu. ³⁵ Yugo yogo kafuntun ñi i ya, sariyanxaranmoxon ña ni, a da Isa raqen wure jaga ti ke digaame yi ti: ³⁶ “Xaranmoxo, sariyan noxon di, kan ñaamarindixanne ni a su fo xoooren ña?” ³⁷ Isa jaabi nan ti a da: “An na Tunka duumanten xanu ti an sondomen su yi, an Alla, na a xanu ti an yonkin su yi, na a xanu ti an haqilen su yi.” ³⁸ Ken ña na xooronta ñaamarindixanne ke su yi, a ya ni fo fanan xa yi. ³⁹ Fillandi be ga a yi, ken ni ya: “An na an kappallenman xanu xoyi an yinme moxo” ⁴⁰ Ku ñaamarindixannu filli, sariyan do Annabinyinmun xaranjunden su jongintun na ku ya yi.*

Alimasiixun do Dawuuda naxa

(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisigankon su ga me xanma, Isa di i tirindi ti: ⁴² “Axakun da mani sinma Alimassixu xibaaren di? Ko baane bonsonje ni? I ti Isa da: “Dawuuda ya bonsonje ni.” ⁴³ Isa ti i da: “Ken di, Alla Fanka Sennen da Dawuuda faga kan moxo, ma a ga a xilli Kamanyugo?” Boyinaxa a sigi a yi nan ti: ⁴⁴ “Tunka duumanten ti n Kamanyugon da: 'Taaxu n taye di, xa mi na an xonnon ro an taanun wure.’” ⁴⁵ “Ken di, gelli Dawuuda ga a xilli 'Kamanyugo', a ra wa ñaana a bonsonjen ña

*22.40 Mat 7.12

kan moxo xa yi?" ⁴⁶ Sere su ma a ni na a jaabi hari digan baane yi. Gelli ke, sere ntaxa saakun a tirindini.

23

Isa doxo Farisigankon do Sariyanxaranmoxonun ɗa

(Mar 12.38-39; Luk 11.43, 46; 20.45-46)

¹ Ken falle, Isa da digaamen wutu katta i xarallenmon do jaman ɗa nan ti:
² "Saasa farisigankon do sariyanxaranmoxonun ɗa n taaxu Annabi Muusa taaxuran n ɗa. ³ Ken di, i ga fo wo fo konno axa da, xa da axa haqilen toxu, axa na ken ɗa dabari de. Xa axa maxa i golliɗanɗunton faayi, boyinaxa i na fo ya konno, i ga nta a ɗaana. ⁴ I na likkixoten ɗa ɗondini soron kunken ɗa i ga nta ke be niini, ikun yinmenu hari i doromen baane nta katiini a yi na a wutu. ⁵ I ga fo wo fo ɗaana, dukoyintaaxun ɗa ni. Ken ɗa saabu da, i ga safayi xooron siitini i tenon ɗa, na doroko xooro pikenton rondi; ⁶ i ga ma kori i ya i nan taaxu jaman su yaaxaranjeron ɗa yige noqunun do Allanxarankaanun ɗa, ⁷ ni i darontankuuɗi tegendaanun di, nan toxu i xilli "Xaranmoxo." ⁸ Xa, axakun nan maxa duɗe sere ga axa xilli "Xaranmoxo" yi de, boyinaxa xaranmoxo baane ya ni axa maxa, axa kuttu su ni maarenmun ɗa yi. ⁹ Ke ɗiiɗe xanma, xa maxa sere su xiri "N faaba", boyinaxa Faaba baane ya na axa maxa, ke be ga kanxottun di. ¹⁰ Axa maxa duɗe sere ga axa xilli "Yinmanke", boyinaxa axa yinmanken ni baane ya yi, ken ga ni Alimassixu yi. ¹¹ Axa su sere xoreen nan xawa ɗaana axa da kome ɗa yi. ¹² Sere wo sere ga da du xoorondi, Alla na a kaman maxayanɗana; sere wo sere xa ga da du maxayanɗa, Alla na a kaman xoorondini ya. ¹³ "Bone ɗa axa da, sariyanxaranmoxonun do farisiganko, ku munaafaxinu ku, soro beenu ga lafi roono Allamaranden noxon ɗa, axa da follagen texe i kaane, axakun yinmenu xa nta roono. Ku be ga lafi roono, axa di i kaba. ¹⁴ "Bone ɗa axa da, sariyanxaranmoxonun do farisiganko, ku munaafaxinu ku! Axa ya furujanton kittidufoonun su ragana i ya i konpon di, axa na saage nan duwaawu gillun dabari dukoyintaaxun saabuda, yanganxata xote ya riini axa kita." ¹⁵ "Bone ɗa axa da, sariyanxaranmoxonun do farisiganko, ku munaafaxinu ku, axakun be ga da geejin kara na duna su wura ma axa na hari sere baane kita na a ro axa diinan di. A ga na ro, axa na saage a sankundini ma a ga da axakun yinmenu Jahannabadunkaaxun du fillon kita. ¹⁶ "Bone ɗa axa da, axakun geesundaana finkinto ku, axa ti: "Sere be ga na kuna ti Allanbatikaxooren ɗa, ken feti fo yi; xa sere be ga na kuna ti Allanbatikaxooren kanɗen ɗa, an kunayen wajabi an ɗa."
¹⁷ Axakun ni haqilanloxon ɗa yi, axa saage finkini! Ken di ku filli, kan di xa nan fasu i funen ɗa? Kanɗen ɗa ni, ma Allanbatikaxooren be ga da kanɗen senondi ya ni?
¹⁸ Axa ti xadi: "Sere be ga na kuna ti sadaxindinoqun ɗa, ken feti fo yi; xa sere be

ga na kuna ti sadaxa be ga a xanma, an kunayen wajabi an ɲa.“¹⁹ Ku finkinto ku! Sadaxindinoqun do sadaxa, kan di xa nan fasu i funen ɲa? Sadaxan ɲa ni, ma sadaxindinoqun be ga da sadaxan senondi ya ni?²⁰ Na a ɲi xa, sere be ga na kuna ti sadaxindinoqun ɲa, an kuna ti a do fo wo fo ga a xanma ya yi.²¹ Sere be ga na kuna ti Allanbatikaxooren ɲa, an kuna ti Allanbatikaxooren do Alla ke be ga a noxon di ya yi.²² Sere be ga na kuna ti kanmun ɲa, an kuna ti lareesi ya yi, a do Alla ke be ga lareesi kanma.^x ²³ Bone ɲa axa da, sariyanxaranmoxonu do farisiganko, ku munaafaxinu ku. Axa ya hari soxofoonun su fo roxon jakkan bagandini, a na a ɲi ku be ga ni sariyan fo xoton ɲa, axa ya kun toqo no, kun ga ni: telenjontaaxu, hinnaye, a do liimaanagankaaxu, axa nta ku ɲaana. Axa n xawa jonjana ku xa ya yi, ken bire axa na kuttu ku takki a yi.²⁴ Ku geesundaana finkinto ku, axa ya jin sensen ɲa koota su, ke su sirimen n maxa dangi axa xorun di, a na a ɲi, axa ya ɲogome tonno do a yi!²⁵ Bone ɲa axa da, axaku sariyanxaranmoxonu do farisiganko, ku munaafaxinu ku, axakun beenu ga jiranxollon do yigexollon falle wanqini, a na a ɲi i fakkon ɲa axa maxa fayintafoonun do wandi tanpiyen ɲa.²⁶ Anken farisiganka sondonfinkinte, jiranxollen do yigexollen noxon senondi fina, ken ɲa ni i falle xa na seno.²⁷ Bone ɲa axa da, axakun sariyanxaranmoxonu do farisiganko, ku munaafaxinu ku. Axa na xoyi xaburan ɲa yi, i ga da a xanma faranfarondi, a na a ɲi a noxon fakkan ni xotti xason do timi buren baane ya yi.²⁸ Axa na kundu ya yi. Soron yaaxen ga axa siginton ɲa, i na a sinma axa telenjonton ɲa ni. Ken xa, axa noxonun fakkan ni munaafaxaaxun do allankutayen baane ya yi.²⁹ Bone ɲa axa da, axakun sariyanxaranmoxonu do farisiganko, ku munaafaxinu ku, axakun beenu ga Annabinyinmun xaburon taganden kurunbaaxunu, na Allankannaanon xaburon yanba,³⁰ ³¹ Axa yinmenu seede ti a yi nan ti axa ya ni Annabinyinmun karindaanon bonsonɲun ɲa de!³² Ken di, axa seri fanaanon ga da golle be ɲa, xa da a tinmandi ke!³³ Ku samaqi buru ku! Samaqin soxoodinu! Axakun rawa kisini Jahannaba yanganxatan ɲa kan moxo?³⁴ Ken saabu da, n ɲa Annabinyinmun walla katta axa yi, do tuwaano, kafiini xaranmoxonun ɲa. Axa riini i yogonu kari ya, ni i yogonu jongi penpendiyitten ɲa, na yogonu katu axa Allanxarankaanon noxon di, ni i xata do debun ɲa.³⁵ Awa, Alla sere telenjonte su foren ga joxi ɲiini ke xanma, ken su haqen jongiini axa ya yi, na a wutu Haabila foren joxinde, aken be ga ni Alla sere telenjonta xoore yi, nan ri a wara Baraaxi ren yugo Jakkariyaawu yi, axa ga da ken be kari Allanbatikaxooren noqu Sennen do sadaxindinoqun naxan ɲa.^y ³⁶ Tonɲu, n na a ko axa da ti, ke su haqen riini jongi saasa soron ɲa xanma.³⁷ Yerusalaamu, ee, Yerusalaamu, an ɲa Annabinyinmun karini, Alla ga da soro be xayɲi katta an ɲa, an di i xa bunu ti gidun ɲa! Taanu manime n ga lafi an renmun kappa me yi xoyi selinjaaxen ga i renmun

^w**23.14** Mar 12.40; Lik 20.47

^x**23.22** Mat 5.34

^y**23.35** Jop 4.8

kappa me yi i kanpon wure moxo be, an bara! ³⁸ Saasa ke, Alla da an kan duuron toxo an maxa. ³⁹ Tonju, n na a ko axa da nan ti: an ntaxa nke walla ti an yaaxen ɗa keeta ma koota be an ga n ti: “Sere ke be ga riini ti Tunka duumanten toxon ɗa, Alla gan na bareke ro ken ɗa.

24

Allanbatikaxooren gurujeye

(*Mar 13.1-2; Luk 21.5-6*)

¹ Isa Alimasiixun bogu falle Allanbatikaxooren di, a dagante, a xarallenmun tinto a yi nan ti a da: “Allanbatikaxoore ke sigimoxon faayi de. ² Isa jaabi nan ti i da: “N faayi ga tonɗun ɗa konɗo axa da nan ti, axa yaaxen ga ke ka be yi kundu, koota ya riini a ga kareene, hari gidi baane nta toqo gidi baane xanma yere.

Duna gillen taagumansu

(*Mar 13.3-13; Luk 21.7-19*)

³ Bire be Isa ga taaxu oliwera konkon xanma, a xarallenmun tinto a yi na a tirindi i baane do a baane nan ti: “Xaranmoxo, ken ñaana kan bire? Kan taagumanse na a koyini o yi ti an ri biren do duna gillen tinto?” ⁴ Isa jaabi nan ti i da: “Xa da axa kiilun toxu. Sere n maxa axa neene. ⁵ Boyinaxa sere gabe yan riini n toxo ke ro du yi, nan ti: “Nke ya ni Alimasiixu yi.” I na sere gabe neneene kundu ya yi. ⁶ Axa ya riini fitina xooron xibaaren mugu laatoyen di, ni i mugu tintoyen di, xa axa maxa kanu! Kun ni fi rakutunton ɗa yi, duna gille fe fina. ⁷ Boyinaxa, jamaanun xenne me yi ya, xabiilanun na xennu me yi. Dullen na xenu noqunu yi, ñiiñen na saralle noqunu yi. ⁸ Ken su na xoyi nuxunten jalan joppeyen ɗa yi fina. ⁹ “Ken falle, i na axa raga na tooran danben su saxu axa xanma, na axa kari. Xabiilan su na axa xoni. Ke su na do n toxo ke ya yi. ¹⁰ Ken bire, sere gabe ya bakka Alla killen di, nan saage me janbana, na me xoni. ¹¹ Ken waxati sere gabe na du ñaana xayifaaren ɗa na sere gabe neene. ¹² Fi buren ɗa riini gabo ma sere gabe xanuyen ga roxo. ¹³ Xa sere be ga na a ni nan ku fiinu muñi xi i ga dangi, ken kaman ɗa n kisini. ¹⁴ Allamaranden Xibaari Linen ɗa laxamini duna junxu ku naxati su yi, ma xabiilan su na a mugu. Ken falle ya ni, duna na giri. ¹⁵ Ke moxo di, Annabi Daniyeeli ga da fo maxakanunta xoore ke be fin ko, axa ga na ken wari Allanbatikaxooren Noqu Senonten noxon di a ga a mexendini. Sere be ga na ke digaame xara, an na duruxoto na a faxaamu de! ¹⁶ “Ken bire ga na sere su ñi Yahuuda maran ɗa, an nan wuru dagana konkon xanma. ¹⁷ A ga na sere be ñi i konpen kankaranɗen xanma, an nan maxa yanqa ti ya dagana fo wutu konpe ke noxon di. ¹⁸ A ga na sere su ñi teenun di, maxa saage ti an ɗa riini an xufan wutu. ¹⁹ Koni bonen xenu nuxunton do sugundindaanon ɗa yi ken koota. ²⁰ Axa na Alla yaaga ken koota nan maxa gemu xaaxon ɗa, a nan maxa

gemu Tuumayinkoota xa yi, ²¹ boyinaxa ken koota ga xotono moxo be yi, sere ma demu a me walla gelli duna na sigi, sere ntaxa a me walla xa mene. ²² Alla ga n maxa ku koota xoto defondi, sere su nta kisini, xa a yi i defondini ti i sere sugandinton sabaabun ŋa. ²³ Ken waxati, sere be ga na ti axa da: “Alimasiixun faayi yere. ma: “A faayi dooke.” axa maxa saxu a yi. ²⁴ Gaaranton ŋa riini, i ga taagumansun do kaawafi xooron dabarini, nan ti ikun ni alimasiixunun ŋa yi, ma ikun ni xayifaarun ŋa yi na soron neene, ma i ga lafi i fin kiña Alla komo sugandinton xa yi, ni i neene. ²⁵ Awa, saado a kootan ga kiñene, n da axa sobindi de! ²⁶ “Ken di, i be ga na ti axa da: Alimasiixun faayi gunjuran di. axa maxa daga; ma xa: “A faayi konpen noxon di. axa maxa saxu a yi. ²⁷ Boyinaxa, Seren Renmen riyen ñaana xoyi kanmeñexeti ga gilli ti kinbakkan ŋa moxo be katta kinxennan di. ²⁸ Fo karinten ga noqu su, janbaxoorun na me ñiini non ŋa yi.

Seren Renmen saageye

(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ “Kun koota xoto dangi falle keeta, Kiyen na bita, xason ntaxa ñelungene, Saanun na yere gilli kanmun di, kanmun senbenton su na saralle. ³⁰ “Ken sigira, Seren Renmen taagumansen na bange kanmun di, ken bire xabiilan su na wu, i yaaxen ga Seren Renmen riyinten ŋa tabullen xanma a do i tunkaaxun do i nooro xoore. ³¹ A ni i maleyikannun do buutuxan xooren xayiduna junxu ku naxati su yi, i na Alla sere sugandinton sagara gelli duna yinbaanen ŋa, ma a yinbaane. ³² “Xa da turon koroosi: axa ga na a wari a bettun niri, deren ga bogu, axa na a tu ti xaaxon tinta. ³³ Ken moxo baane ya ni, axa ga na ku fiinu su wari, axa na a tu ti waxatin tinta, a kiñe axa follaqun ŋa. ³⁴ Tonju, n na a ko axa da, ke xabiila su nta ñemene kalla, ku fiinu su ga ma tinme ya. ³⁵ Kanmun do ñiiñen lagarini sankunu ya, xa nke digaamen nta sankunu abada!

Alla baane ya na duna giri biren tu

(Mar 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ Isa ti xadi: “Ke koota do ke waxati, sere su nta a tu, kanmun maleyikannun nta a tu, {Renmen yinmen nta a tu,} a ga fe Faaben baane ya yi. ³⁷ Fo wo fo ga ña Annabi Nuuha kiyen di, ken me ya n ñaana Seren Renmen riyen xa yi. ³⁸ Nuuha kiyen di, saado waamen ga riini, soron ñi yigeene, i ñi minni, i ñi yaxini, i ñi renmun yaxindini, ma Nuuha ga roono fuuren di koota be.* ³⁹ Soron ma fo wo fo faxaamu ma waamen ga riini na a su deni. Seren Renmen xa rimoxon ñaana kundun ŋa yi.* ⁴⁰ Ken ŋa sero filli ñiini teenun di, i na baanen denne nan baanen toxu. ⁴¹ A ya yaxaru filli xa ñiini gollo, i na baanen deni nan baanen toxu. ⁴² “Ken di, xa da axa

* **24.3** Mat 21.1

* **24.38** Jop 6.5-7.6

* **24.39** Jop 7.6-24

kiilun toxo axa du yinme di, boyinaxa axa nta a tu axa Kaman ga riini koota be yi.
⁴³ Axa da a sinma nan ti kaagumen gan ñi fayaaan ri biren tu wuron di, a wuyini i yaaxon ña yi, ke su fayaaan na maxa ro i kan di. ⁴⁴ Kundun ña ni, axakun xa na axa kiilun toxu, boyinaxa axa nta Seren Renmen ri biren tu.

Golliñañaana telenjonte

(Luk 12.41-48)

⁴⁵ “Golliñañaana gotten yogo ñi a telenjonten ga ni, a kamanyugon ga da a ro golliñañaanon su kaane, a nan i yiganden kinni i ya a biren ña. ⁴⁶ Ken golliñañaana ni wullulijonten ña yi, gelli a kamanyugon ga ri na a ñi ken golle xanma su. ⁴⁷ N na tonjuna ko axa da ti: a kamanyugon ña riini i kittidufoonun su xaliifa a yi. ⁴⁸ Xa, gelli a ga na ña golliñañaana bure yi nan ti i noxon di: “N kamanyugon ga dalla moxo be, a nta riini saasa. ⁴⁹ a xosi joppe golliñañaanon katta, na a ña yige xooren ña, nan saage minnaanon jokkini nan mini. ⁵⁰ A ga nta a sinmana i kamanyugon ña riini koota be do waxati be, a xosi ri ken koota ya yi. ⁵¹ A na a xata bakka gollen di, na a yanganxata xoyi Alla ga munaafaxinun yanganxatana moxo be. A na wu ken koota, ma a ga di i kanbon xiñi.

25

Yaxannun tanmi misaali

¹ Ken falle, Isa da misaali tana ko nan ti: Allamaranden na xoyi yaxannu tanmi yogo ya yi, baane su ga di i lanpan wutu ti i ya telle gemu maañuyugon ña. ² Karago yi i di, kun gotten ña ni, xa karago baane ke ma goto. ³ Ku beenu gotte ga fe i di i lanpanun wutu dagana, xa i ma te deni, ⁴ xa fo gotonton kun da ten ro gubunlenmun di, ni i do lanpanun wutu dagana. ⁵ Maañuyugon ga dalla a ma kiñe, yaxannu ku tiigo ma xengon ga da i su wutu. ⁶ “Wurunnaxaanen di, xaarunxane yogo xosi bogu nan ti: 'Maañuyugon faayi riini! Xa bogu; axa na a gemundi!' ⁷ Ken bire, i su giri ni i lanpanun moxosirondi. ⁸ Yaxannu ku be ga ma goto, i ti gotonton da: 'Axa do o ku te, boyinaxa o lanpanun faayi kalla kundu'. ⁹ Yaxannan gotonton xa ti i da: 'O te ke ra nta o do axa bakka koyi, axa daga julaanun banje, axa nan fo xobo. ¹⁰ I ga daga te xobe, maañuyugon sooxi i falle. Ku be moxosironten ga ni, i do maañuyugon ro ñaxannoqun ña na follaqen texe. ¹¹ Ken falle, ku be ga daga te xobe, i xa ri sigi follaqen ña, i do a ya me yi: 'Kamanyugo, he kamanyugo! Follaqen wuñi o da!' ¹² Xa maañuyugon ti i da: 'Tonjuna nta axa tu!' ¹³ Ken falle, Isa jaabi nan ti i xarallenmun da: 'Ken saabu da, xa da axa kiilun toxu axa du di, boyinaxa axa nta Seren Renmen ri kootan tu, sakkati a ri bire.

Golliñañaanon sikki misaali

(Luk 19.11-27)

¹⁴ Isa ti xadi: “Allamaranden na xoyi yugo yogo ya yi, a ga telle tere, a di i

golliñañaanon xiri ni i naaburen xaliifa i ya. ¹⁵ Baane su do ke be ga n xawa, a da ken xaliifa a yi. A da muudu karagi kanje kuni baanen ŋa, na muudu filli kanje kuni baanen ŋa, na muudi baane kanje kuni i sere sikkandin ŋa. Ken falle a daga i terenden ŋa. ¹⁶ A ga da muudu karagi kanje kuni ke be yi, ken xosi julaaxun joppa ti i xallen ŋa, na a me karago kita. ¹⁷ A ga da muudu filli kuni ke be xa yi, a xa da ken me julaaxu ya ña, a da a me fillo kita. ¹⁸ Xa, a ga da muudi baane kuni ke be yi, ken daga kunmen soxo ni i kamanyugon kanje ke bulu a di. ¹⁹ “Wuccu laate dangi falle, i kamanyugon ri. A do i golliñañaanon da kontin bagandi. ²⁰ A ga da muudu karagi kanje kuni ke be yi, ken fina n ri nan ti: “N kamanyugo, an ga da muudu karagi kanje be kuni n ŋa, a faayi, n saage na ken me muudu karagi kita a xanma, ken xa faayi”. ²¹ A kamanyugo ti a da: “A siro, an ga da a ni nan duntennaaxu ti ke me folamaane yi, an ña golliñañaana sire yi. Ken di, n na fi gabe xaliifana an ŋa keeta. Li, o na patin dabari, boyinaxa an kamanyugon sewo.” ²² “A ga da muudu filli kanje kuni ke be xa yi, a xa ri sigi nan ti: “N kamanyugo, an ga da muudu filli kanje be kuni n ŋa, a faayi, n saage na a me muudu filli kita a xanma, a xa faayi.” ²³ A kamanyugon ti a da: “A siro, an xa ga da a ni nan duntennaaxu ti ke me folamaane yi, an ña golliñañaana sire yi. Ken di, n na fi gabe xaliifana an xa ya keeta. Li, o na patin dabari, boyinaxa an kamanyugon sewo. ²⁴ “A ga da muude baane kanje xaliifa ke be yi, a xa ri sigi nan ti: “N kamanyugo, nke ya a tu ti sere moxo xoten ya ni an ŋa, boyinaxa an na te fatana a na a ñi an ma a tifi, an na fo kafu me yi noqu di a na a ñi an ma a sanqi. ²⁵ Ken xaaxantaaxun saabu da, n daga an kanjen bulu, an xallen faayi ke.” ²⁶ Ken saabu da, kamanyugon ti a da: “Ke golliñañaana bure ke, fuurinte ke, an ga a tu ti n fatandiina noqu di, a na a ñi n ma a tifi, n na kafumandi noqu di, a na a ñi n ma sanqindi no, ²⁷ boyinaxa an ŋa ken tu manni an ga ma dagi n naaburen ro bankin ŋa? An gan na ken ña, n ga na a bagandi koota be, n na a do i tonon kita.” ²⁸ A ti i da: “Xa da a kanjen rage a yi, na a kafu fana ke maxa, ken be ga da muudu karagi kita kafiini i muudun karagi ya. ²⁹ Boyinaxa, fo ga sere be maxa, fo ga na kafi a yi, a jiidini ya, a na gabo. Xa fo ga nta sere be maxa, hari fonne ke be ga a kaman maxa, a boosini a yi ya. ³⁰ A ti i da: “Ke golliñañaana bure sediini bitanbinnen ŋa di, soron ga wuunu noqu be ni i kanbon xiñi.

Kiiten xibaare

³¹ Seren Renmen do i nooron ga na ri koota be, a do i maleyikannun ga doome, a na taaxu i lareesin xanma. ³² Duna seranxabiila ke su na ri sigi a jon di. A ni i taxandi bakka me yi xoyi nagaanaanan ga jaxon do sugun taxandini bakka me yi moxo be. ³³ A na jaxon ri i tayen ŋa, a na sugun ri i noogen ŋa. ³⁴ Ken falle, ku beenu ga aken Tunka teyen di, a na ti i da: “Xa ri yere n Faaba neemanta yenmu, axa nan ri ro, a ga da tage be wutu axa da i maranden noxon di gelli duna joppaadu. ³⁵ Boyinaxa, dullen ga ñi n ŋa, axa ga di n yigandi; daqun ga di n raga, axa ga di n minindi; n ga ñi mukkaaxun ŋa, axa ga di n bisimilla axa kaanun di;

³⁶ feeton ga ñi n ña, axa ga di n feetufata; n ga jangire, axa ga dagi n kuuñi; n ga hari kason ña, axa ga daga bogi n ña.” ³⁷ Teyedunkon na ti a da ken di: “Kamane, an dullu kan koota, o ga da an yigandi; an daqu kan koota, o ga da an minindi? ³⁸ O da an wari mukkaaxun ña kan koota, o ga da an bisimilla? An feetu kan koota, o ga da an feetufata? ³⁹ Kan koota ni, an ga jangire, o ga daga an kuuñi, ma na a mugu ti an ña kason ña, o ga daga bogu an ña?” ⁴⁰ Aken Tunka ni i jaabi nan ti: “Tonɗu, n na a ko axa da, axa ga demu fo wo fo ñaana n maaren lamaanu ku du baananbe da, axa da a ñanji nke ya da mene!”

⁴¹ “Ken bire, ku be ga a noogen ña, a na ti i xa da: “Xa laato bakki n ña, ku sere langanto ku, yinbi duumante be ga kumi Ibuliisa do i seyitanjaman xanne maxa, axa daga kafi i ya. ⁴² Boyinaxa, dullen ga ñi n raga, axa mi n yigandi; n ga daqu, axa mi n minindi, ⁴³ n ga mukkaaxun ña, axa mi n bisimilla; feeton ga ñi n ña, axa mi n feetufata; n ga jangire, axa ma dagi n kuuñi, n ro kason ña, axa ma daga bogi n ña. ⁴⁴ Noogedunkon xa na ti a da: Kamane, kan koota ni an ga dullu, ma an ga daqu, ma an ga mukkaaxun ña, ma an ga feetu, ma an ga jangire, walla an ga ro kason ña, o ga ma an deema? ⁴⁵ Ken bire, a na ti i da: 'Tonɗu, n na ko axa da, axa ga ma fo wo fo ña sere lamaanu ku da, axa ma ñanji nke ya da. ⁴⁶ Ken sabaabun da, ikun na daga yanganxata duumanten ña, tayedunkon na daga bireyi duumanten ña.

26

Janbayen katta Isa yi

(*Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yoh 11.45-53*)

¹ Isa ga ñeme ku fiinu konno bire be, a ti i xarallenmun da: ² Axa da a tu nan ti bito filli ya n toxi o do Pasikuwansallen naxa. Ken bire, Seren Renmen na ro kittu di, i ga a penpen ña yitten ña. ³ Ken bire, sadaxakiñandaanon yinmankon do jinnan xirisun na me ñi sadaxakiñandaanon yinmankon xirisen kan di, ke be toxon ga ni Kayifa. ⁴ I gemu xanne di nan ti i na Isa gotontanlaga, i na a kari. ⁵ Xa, i ti i nan maxa a ña sallen kootan ña, a nan maxa ri ña manxanjen ña jaman naxa.

Isa daariye Betaniya

(*Mar 14.3-9; Yoh 12.1-8*)

⁶ Ken bire, Isa ya Simoona kan di, Betaniya deben di, ken ga ni saafi xullen ga yugo be yi.* ⁷ Yaxare yogo xa tinto a yi, angiringubun ña a maxa a ga a xilli alabasturu, angiri jonko xote ga a noxon di. Isa ga yigeene, yaxare ke da angiri ke joxi Isa yinmen ña. ⁸ Xarallenmun ga da ken wari, a ma liji i da, i ti: “Ke da ke angiri bonondi mani yi? ⁹ Ke rawa gaagene jonko xoten ña na a goden kini misikiinon ña.” ¹⁰ Isa ga da ken mugu, a ti xarallenmun da: Yaxaren di i golli siren ñanji n da mene,

axa na a sonjaana mani ya? ¹¹ Axa ga misikiino ku be koono, axa do kun na me maxa ya abada, axa do nke xa nta togo doome. ¹² A ga da ke angiri timiliɛ joxi n ɲa, a di n moxo ɲa sirondi katta xaburan ɲa. ¹³ Tonɲu, n na a ko axa da, ke Xibaari Liɲe ga na laxami duna noqu su yi, ma soron ga sinme do yaxare ke da ke golle xa yi na a laxami.

Judasi janbaye

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Ken falle, xarallenmu ku tanmi do fillon du baananbe be toxon ga ni Judasi Isikarooti, a daga katta sadaxakiɲandaanon yinmankon ɲa ¹⁵ nan ti i da: “Axa na mani kini n ɲa, n ga na Isa ro axa kitten di? I da tanjikke godo xulle kini a yi. ¹⁶ Gelli ke, aken do feera muuriyen ɲa na me yi, i ga rawa Isa roono kittu di moxo be.

Isa ɲaaxamalagare

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-14, 21-23; Yoh 13.21-30)

¹⁷ Ponɲe be ferementi ga nta a yi sallen koota fana, xarallenmun tinto Isa yi na a tirindi ti: “An lafi o na Pasikuwan ɲaaxamen soro an da minna?” ¹⁸ A ti: “Axa daga kaanun di, ke sere fulaane banɲe, axa nan ti a da: “O xaranmoxo ti i waxatin tinto, i di i xarallenmon ɲa riini Pasikuwan salli an kan di. ¹⁹ Isa ga da a ko xarallenmun da moxo be, i da a ɲa ken moxo ya yi. I daga Pasikuwansallen ɲaaxamen soro. ²⁰ Wuron ga ro, Isa do i xarallenmun tanmi do fillo taaxu yigeyen ɲa. ²¹ I ga yigeene, a ti: “N faayi ke tonɲu ya konno axa da nan ti axa du baananbe ni janbana. ²² Ken suno xarallenmun da siri, i xosi toxo a baanan-baanan tirindini, fo wo fo ya tini: “Kamanyugo, nke ya ni ba? ²³ Isa jaabi nan ti: “Sere be gi n janbana, n do a kaman su kitten faayi yigandinxolla baane ke ya noxon di. ²⁴ Tonɲu, Seren Renmen dagana xoyi kitaabi sennen ga da a ko moxo be. Xa sere be ga ɲa sababu yi na a janba, bonen xenu a kaman ɲa! Hari ken kaman gan n maxa kite no duna di! ²⁵ Aken Judasi be ga riini a janba, a xa da a tirindi ti: Nke ya ni ba, xaranmoxo? Isa jaabi nan ti a da: “An yinme ya n da a ko de!” ²⁶ I ga yigene, Isa da ponɲen wutu na Alla kuufa, ken falle, a da a kutu na a kini i xarallenmun ɲa, ken bire, a ti i da: “Ke ni n tiyen ɲa yi. Xa da a yiga. ²⁷ A saage jiranxollen wuttu na Alla tiiga, na a kini i ya nan ti: “Axa su nan fo mini, ²⁸ boyinaxa ke ni n foren ɲa yi, Alla ga da laahidu be wutu sere gabun da, junuubu xafariyen xanne maxa, ken fore joxinte ya ni ke yi. ²⁹ N na a ko axa da ti: na a wutu lenki Nke ntaxa wuubanji minni keeta ma koota be n do axa ga na ro n Faaba Maranden noxon di, o na yille a minni doome. ³⁰ Isa do i xarallenmun ga ɲeme Alla tiigandi suugen ɲa, i giri nan daga Oliwera konko xanma.

Isa xibaarinde ti Peduru nakkariyen ɲa

*26.6 Mat 21.17

(Mar* 14.27-31; Luk 22.31-34; Yoh 13.36-38)

³¹ I ga kiñe non ɲa, Isa ti i da: “Lenki wuron di, axa su wurunu n ɲa, boyinaxa a safanten ɲa Annabi Jakkariyaawu kitaaben noxon di nan ti, Alla ti: “I na nagaanana karini ya, jaxon na sanqi. ³² Isa jokki do digaamen ɲa nan ti: “Xa, n ga na wundi bakka kallen di, n wareene axa kaane ya katta Galileya. ³³ Peduru ti a da: “Hari a su ga na wuru an ɲa, nke ken nta wurunu an ɲa abada! ³⁴ Isa jaabi nan ti a da: “N na tonɲun ko an da, lenki wuro ke, saado selinganman ga sefene, an ɲa tini an nti n tu ta sikko xa mene! ³⁵ Peduru ti a da: “Hari n ga kalla do an ɲa ya, n nta ken koono! Xarallenmun su xa da ken ɲa ko.

Isa kiñeye Getisemaani yi

(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Ken falle, Isa do i xarallenmu daga dingira yogo yi, i ga non xilli Getisemaani, a ti i da: “Axa taaxu yere, n ɲa dagana Alla yaaga dooke.”^z ³⁷ A dagante, a do Peduru do Jebedewu ren yugun filli daga, a sunonte, a yonkin toore moxo siri. ³⁸ Ken bire, a ti i da: “Tooxen faayi n karini. Axa toxi di n ɲa yere, axa n wuyi axa yaaxon ɲa. ³⁹ A ga daga kaane fonne, a bifi ni i tenjen ro ñiiñen ɲa, a ga Alla yaagana ti: “N Faaba, ke xaraxan xaxace laatondi n ɲa gelli a ra ga ñaana! N ma ti nke liɲun de, xa fi be ga n liɲi an da!” ⁴⁰ A ga riini, a da a ñi xarallenmu ku sikki xenqe. A ti Peduru da: “Axa ma katu hari leeri baane ñaana axa yaaxon ɲa di n batten ɲa! ⁴¹ Xa da axa kiilun toxu, axa na Alla yaaga, Ibuliisa nan maxa axa kita, boyinaxa yonkin na fo siri ñanɲen ɲa mulla, xa faten lanpunte. ⁴² Ken falle, Isa yille tallan laatono xadi nan daga Alla yaaga nan ti: “N Faaba, gelli a ga na ñi, n ga ra nta kisiini ke xaraxan xaxace yi, an sagon nan ña. ⁴³ Isa ga ri i ta fillanden ɲa, a da xarallenmun ñi xenqene xadi, boyinaxa i yaaxon xoti i ya xenqon maxa. ⁴⁴ A saage no nan daga Alla yaaga ta sikkandin ɲa ti ku diganbaanu yi. ⁴⁵ Ken bire, a ri katta xarallenmun ɲa nan ti i da: He, axa ya xenqene, axa ya tuuma fana? Waxatin faayi a ga kiñe, Seren Renme ga roono junuubuñanɲanon kittun di. ⁴⁶ Axa giri, o n daga! Ke be ga di n janba, a riyinten faayi”.

Isa ragaye

(Mar 14.43-50; Luk 22.47-53; Yoh 18.3-12)

⁴⁷ Isa ga digaamen noxon di, ma Judasi, ken ga ni xarallenmu ku tanmi do fillon du baananbe yi, a do jama xoore riyinten faayi kaafanunun do gumaanun ga i

*26.23 Mar 14.20

*26.31

^z26.36 Getisemaani: Ke toxo wure ni: *teebollira*. Dingira ya ni, i ga jayituunan funsen bollini na ten bogu a yi. Dingira ke na Jayituunangide kingennan yanxandan ɲa yi, Yerusalaamu junxon ɲa.

*26.39 Mat 20.22

maxa. Sadaxakiñandaanon yinmankon do jaman xirisun ɲa n di i wara riini.
⁴⁸ Judasi da Isa rage feeren su koni i da nan ti: “N ga na sere be xandunsunbu, axa na a raga, a ya ni! ⁴⁹ I ga kiñe Isa noqun ɲa, Judasi tinto a yi nan ti a da: “Xaranmoxo, xeeru ya do an ɲa! Ken falle, a da a xandunsunbu. ⁵⁰ Isa jaabi nan ti a da: “N menjanje, ke be ga da an riiti, a dabari ke. Ken sigira yi, jaman dire Isa xanma na a raga. ⁵¹ Xarallenmu be ga ñi do Isa yi, baane xosi i kaafan bagandi nan xenu sadaxakiñandaanon yinmanken golliñanjanan ɲa, na a toron kutu.*
⁵² Ken sigira, Isa jaabi nan ti a da: “An kaafan saaga i ɲanan di, boyinaxa sere su ga gaja ti kaafan ɲa yi, a kaman toqo kaafan ɲa yi. ⁵³ Anken ma a tu nan ti n ra wi n Faaba xilli ti a ni n deema gani? Ke sigira yi, a na wujunun wujunun maleyikannun wara katta n ɲa saasa. ⁵⁴ Xa, ken ga na ña saasa, kitaabi sennun ga da ke be ko, ken ɲa ñaana xadi ba? ⁵⁵ Ken bire Isa ti jama ke da: “Axa do gumaanun do kaafanun nan ri n sagata yere yi kundu, xoyi n ga ni fayaanan ɲa yi! N xa taaxunten ñi Allanbatikaxooren noxon di koota su n ga xaranɗundini, axa mi n raga. ⁵⁶ Xa, ke su ña ɲa, ma Annabinyinmun ga da ke be safa kitaabi sennun di na sabati. Ken sigira yi, xarallenmun wuru Isa yi na a toxu no.*

Isa dagaye kiitikutiran ɲa

(Mar 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Yoh 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Ku beenu ga da Isa raga, i do a daga sadaxakiñandaanon yinmankon xirisen kan di, ken ga ni Kayifa yi, sariyanxaranmoxonun do xirisun ga da me ñi noqun be.
⁵⁸ Peduru da bera laate toxu i di i naxan ɲa, ni i jokki ma sadaxakiñandaanon yinmankon xirisen kan di. A ro nan daga taaxu kafiini militerinun ɲa, a ga terinkene fi ke ga lagarini moxo be. ⁵⁹ Ken da a ñi sadaxakiñandaanon yinmankon do Yahuudiyanun kiitikutaanon ɲa seedanjuura muuriini na gaaren siiti Isa yi ma i na a kita na a kari. ⁶⁰ I da gaara gabe ko xa i ma jalagindira kita Isa yi. Ken falle soro filli yogo ti: ⁶¹ Ke yugunne ya n ti ike ra wa Allanbatikaxoore ke karana na a taga bito sikki noxon di.* ⁶² Sadaxakiñandaanon yinmankon xirisen giri nan sigi nan ti: “Ku ga ke be konno an da, fo wo fo su nta an maxa an ga i jaabini? ⁶³ Isa ya kuurunu de. Sadaxakiñandaanon yinmankon xirisen ti: “An nan xawa kunana ti Alla biranten ɲa, an na a kon o da gelli Alimasiixun ɲa ga ni an ɲa, ma xa Alla renmen ɲa ni an ɲa. ⁶⁴ Isa da a jaabi ti: “An yinme ya n da a ko de, xa n na ko axa da ti koota kiñene ya axa ga Seren Renmen walla taaxunu Alla Kallanken teyen di, a ga riini tabullen xanma kanmun di. ⁶⁵ Isa ga da ke ko, buttu buren saabu da, sadaxakiñandaanon yinmankon xirisen di i yiraamun booxo nan ti: “Ke ni roxomaxantaaxun ɲa yi! O haaju ntaxa seeda yi, axa yinmenu da a mugu Alla roxoono. ⁶⁶ Axakun da ke wari kan moxo? Jaman ti: “A n xawa kalla ya tan. ⁶⁷ Ken sigira yi, i toxu laxanjin tupp

* **26.51** Yoh 18.26

* **26.56** Mat 26.31

* **26.61** Yoh 2.19

Isa yeeson ɲa nan toxu a xundunu, yogonu ya a fentana. ⁶⁸ I ya tallan tini: “Alimasiixun ɲa feti an ɲa, seede o da, an na a ko sere be ga da an guma!

Peduru nakkariye

⁶⁹ I ga ke su yi, Peduru ya taaxunu junban wure laxallenmen ɲa. Komoyaxanne yogo xosi tinto a yi nan ti: “An xa do Isa ɲi ya doome mene, Galiilenka yugo ke!” ⁷⁰ Xa Peduru kute a su jon di nan ti: “An ga do ke be, nke nta a tu de”. ⁷¹ A bogunte katta ganlaqen ɲa, yaxanne tana da a wari, ken xa ti soron be ga ɲi no da: “Ke yugo do Isa ɲi ya doome, Nasarenke. ⁷² Peduru kute xadi, a ti: “Wallaahi, n nta ke yugo tu!” ⁷³ Wuccinne dangi falle, sero beenu ga ɲi no, i xa tinto a yi nan ti a da: “Tonɲun ɲa ni, an xa kafunte ɲi soro ku ya mene! A ya tuyini hari an diganxannen di. ⁷⁴ Peduru xosi toxu kunana, a ga tini: “Gelli n ga ke yugo tu su, Alla ni n halaki, nke nta ke yugo tu! I ga ken ɲa, selinganman xosi sefe. ⁷⁵ Ken bire, Peduru sinme do Isa ga da digaame be ko no, a ga ti: “Saado selinganman ga sefene, an ɲa tini an nti n tu ta sikko. A bogu nan wu ma a yaaxon ga dunbunu.*

27

Judasi du kalle

(Mar 15.1; Luk 23.1-2; Yoh 18.28-32)

¹ Soxoba fana, sadaxakiɲandaanon yinmankon do diinan xirisun su gemu a di nan ti Isa nan kara. ² I da a yetu, na a deni Roomunko goberineerin noqu, ken ga ni Pilaati yi, na a kini a yi. ³ Xarallenma ke be ga da Isa ro kittu di, ken ga ni Judasi yi, a ga da a tu ti i faayi Isa karini ya, a nimisi i golli ɲaɲunten ɲa. A da tanjikken godoxullen saaga sadaxakiɲandaanon yinmankon do diinan xirisun ɲa. ⁴ A ti i da: “N da haqen kita, n da nooxen kini kallen ɲa. I ti a da: “Oku xaaju nta a di! Ken ni an ɲa xibaare.” ⁵ Judasi da xalisin fitta Allanbatikaxooren di, a bogu nan daga kaccen ro i xannen ɲa, nan du kari. ⁶ Sadaxakiɲandaanon yinmankon da gode ke wutu nan ti: “O ma xawa ke gode kappa Allanbatikan naaburen ɲa, boyinaxa naaburu mexenten ɲa ni. ⁷ I su gemu xanne yi nan ti i na lallitagaanan yogo ɲiiɲen xobo, i na a ɲa mukkunun da furungallen ɲa. ⁸ Ken ɲa saabu ni, hari lenki, non ga xiriini foren te. ⁹ Ken moxo, Annabi Yirimaahu ga da digaame be ko sabati a ga ti: “I da tanjikke ke godoxulle raga, Banisirayilankon jaman ga gemu hage be di. ¹⁰ I da a kini lallitagaanan ɲa ɲiiɲen jonko, xoyi Tunka duumanten ga di n ɲaamari moxo be.”

Isa dagaye Pilaati noqu

(Mar 15.2-5; Luk 23.3-5; Yoh 18.33-38)

¹¹ I do Isa ga daga katta Pilaati yi, aken be ga ni goberineerin ɲa, a da a tirindi

*26.75 Mat 26.35

nan ti: “An ɲa ni Yahuudiyanun tunkanyugon ɲa ba? Isa jaabi nan ti a da: “An yinme ya n da a ko de.” ¹² Ken falle, sadaxakiñandaanon yinmankon do diinan xirisun ga da Isa jalagi ti fo wo fo yi, a mi i jaabi. ¹³ Ken bire Pilaati ti a da: “I ga ke jalagi be su roono an xanma, an toron nta a yi ya ba?” ¹⁴ Xa Isa ga ma Pilaati jaabi hari digan baane yi, a kaawe ken ɲa ma a ga dangini haqen ɲa. ¹⁵ Ken bire, Pasikuwansallen ga na ñi ñaana siine su, kasoranke be bakken ga n liɲa jaman da, goberineerin na ken kasoranke bagandi. ¹⁶ Ken da a ñi, yugo yogo ya kason ɲa, a su ya a tu nan ti golliburiñaana xoore ya ni, a toxon ga ni Barabaasi.^a ¹⁷ Jaman ga da me ñi, Pilaati di i tirindi nan ti: “Barabaasi a do i ga Isa ke be xilli Alimasiixu, axa lafi n na ko baane wara axa da?” ¹⁸ Na tuxu ti Pilaati ya a tu nan ti haasidaaxun baane ya n sigi Yahuudanun xirisun do Isa ga ri katti i ya. ¹⁹ Pilaati ga i kiitikutikorondamen xanma, a yaqen da faaren wara a yi nan ti: “Laato bakka ke yugo yi de, sere xullen ɲa ni, boyinaxa n da du wari kuyin di wuri, n ga yanganxata xoore yi do ke yugo batten ɲa. ²⁰ Xa, sadaxakiñandaanon yinmankon do diinan xirisun ɲa jaman ñonqini ti i nan ti goberineerin da, a na Barabaasi bagandi, a na Isa kari. ²¹ Goberineerin ti i da: “Ku soro filli, axa lafi n na ko baane wara?” Jaman su gemu xan baane di nan ti: “Barabaasi ya wara!” ²² Pilaati ti i da ken di: “Isa ke be i ga tini a da Alimasiixu”, axakun ti n na mani ña ken ɲa?” Jaman su xan baane di xadi nan ti: “A penpen yitten ɲa!” ²³ Xa, Pilaati da jaman tirindi ti: “A da mani baane ña de? Xa i ya tallan manqanɲa nan ti: “Xa da a penpen yitten ɲa!” ²⁴ Pilaati ga da a tu ti ike digaamen nta fo sirono, manqanɲen xa ya tallan xoorono, a da jin wutu ni i kittun wanqi jama ke su jon di nan ti: “Ke yugo karinde, nke yinmen nta a wure. Axa fin ɲa axa maxa.” ²⁵ Jaman ti: “Hari na a foren joxu o do o bonsonɲun xanma!” ²⁶ Ken sigira yi, Pilaati da Barabaasi wara i da, xa a da katundaanon wara Isa yi. Ken falle, a da a kuni militerinun ɲa i na a penpe yitten ɲa.

Militerinun soyiye Isa yi

(Mar 15.16-20; Yoh 19.2-3)

²⁷ Ken bire, i do Isa daga goberineerin kan di. Militerin su da me ñi non ɲa na fane a yi. ²⁸ I ga da me ñi, i da Isa boora na yiran dunbun ro a xannen ɲa. ²⁹ I da saasinkufune yogo ro a yinmen ɲa, na guma yogo ro a kitti tayen di. Ken falle, i daga tusi a kaane i ga soyini a yi nan ti: “Yahuudiyanun tunkanyugo faayi!” ³⁰ I toxu i laxanjiinun fittana a yi na guma ke raga a yi, nan toxu a katta i yinmen di ti a yi. ³¹ I ga ñeme a ñaxantabono, i da yiran dunbun bagandi a yi, na a yinme yiraamun rondi a yi. Ken falle, i do a daga na a penpen yitten ɲa.

Isa penpeye yitten ɲa

(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yoh 19.17-27)

³² Militerinun do Isa dagante, i do Sireeninka yugo yogo xa gemu killen di, a toxon

^a**27.16** Barabaasi: Ke toxo wure ni: *a faaba renme*.

ga ni Simoona. I da a forisentan tinjandi Isa penpe yitten ɗa.³³ I kiñe noqu yogo yi, i ga non xilli Gologota“. (Ken wure ga ni: “Yinkollanxotte“.)³⁴ I da ji xaxace yogo kafu wuuban dolon ɗa na a kuni Isa yi ti a na a mini. A ga da a temu, a ma duɗe a minni.³⁵ I ga ñeme Isa penpen ɗa bire be, i da sollun sedi a yiraamun xanma ni i taxandi me yi, [ma a na ñan xoyi Annabinyinmen ga da a ko moxo be: “I di n yiraamun taxandi me naxa; i da sollisedden ña n doroken xanma.“]³⁶ I ga ñeme, i toxi taaxunu a kaaran ɗa na a tanga.³⁷ I da wallaha yogo penpen a yinma, i ga da a jalaginun safa a yi ti: “Ke ni Isa ya yi, Yahuudiyanun tunkanyugo.“³⁸ A do fayaaano filli ya penpen doome, baanen ɗa a tayan ɗa, baanen a noogen ɗa.³⁹ Soro beenu ga na ñi dangiini, kun ni i yinmun yonko, i na Isa ka⁴⁰ nan ti: “Anken ya ma ti an ra wa Allanbatikaxoore ke karana na a taga bito sikki noxo? Gelli Alla renmen ɗa ga ni an ɗa, du kisi ko! An nan yanqa bakka penpen ɗa yitten ɗa!”⁴¹ Ken moxo baane, sadaxakiñandaanon yinmankon do sariyanxaranmoxonun do xirisun xa ya soyini Isa yi nan ti: ⁴²“A da soron kisi mene, xa a kori i yinme ken kisini. Banisirayila tunkanyugon ɗa ga ni, a n yanqa bakka penpen ɗa yitten ɗa ko; o na saxu a yi.”⁴³ A saxunten na Alla ya yi. Alla na a yanqandi ko na a kisi, gelli Alla ga a mulla, boyinaxa a ti i ni Alla renmen ɗa yi.⁴⁴ I ga da hari a do fayaaano ku be penpe me xanma, kun xa na a kaana ken moxo baane ya yi.

Isa kalle

(*Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yoh 19.28-30*)

⁴⁵ Gelli mexen tanmu do fillon bire, jamaanen su ga bita, ma mexen sikkon ɗa.⁴⁶ Ken waxati, Isa ferenfenti nan ti: “Eli, Eli, lama sebaxatani?” (ken wure ga ni: “N Kama Alla, n Kama Alla, an wuru n ɗa mani yi?”)⁴⁷ Soro beenu ga ñi no, i yogonu ga da a mugu, i ti: “A ya Annabi Eliyasi xilli de!”⁴⁸ I du baananbe wurunten daga yiranxasen tiigi fomalacijin di, na a ro sollen ɗa, na a wutu katta Isa raqen ɗa ma a na a mini.⁴⁹ Kappallenmon xa ti: “Dugu, o na a faayi ma Annabi Eliyasi ya riini a kisi de!”⁵⁰ Xa, Isa ga ferenfenti ta fillandin ɗa, a fiifeyen kuti.⁵¹ Ken sigira, yiraamen be ga Allanbatikaxooren di booxi kettu filli gelli kanmun di ma wureedun ɗa. Ñiiñen saralle ma gidun nan booxi bakka me yi.⁵² Furunkunmun wuñi, Alla sere siren fo gabe wundi.⁵³ I bogu xaburan di. Isa wundi falle bakka kallen di, i xa ro Yerusalaamu, debi sennen di, na du koyi sere gabe yi.

⁵⁴ Awa, militeri xirise ke be xa do i lemunun ga Isa tangana, i da a wari ñiiñen ga sarallene. Fo wo fo su ga ña, i da ken xa wari. Ken sigira yi kannen di i raga, i ti: “Tonɗu-tonɗu, ke yugo ni Alla Renmen ɗa yi.”⁵⁵ Yaxarin jama yogo ñi sikki i laatonte, i ga Isa faayini. I ga ñi do a batten ɗa gelli Galileya, i ga a deemana.⁵⁶ Mariyama Madalena xa ñi ken jama di, ken do Mariyama Tiyaɗu do Juse ma, kafiini Jebedewu renyugun ma yi.

***27.40** Mat 26.61; Yoh 2.19

Isa baade

(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yoh 19.38-42)

⁵⁷ Futuron bire, banna yogo ri, Arimatanken ɲa ni, a toxon ga ni Yusufu. A xa ni Isa xarallenman ɲa yi. ⁵⁸ A daga ɲaamariyen muuru Pilaati maxa nan ti a na Isa furen kini i ya. Pilaati ti i na a kini a yi. ⁵⁹ Yusufu da Isa furen wutu, na a ro kasanka xullen di. ⁶⁰ A ga da xabura kurunba be soxo i yinme da no giden noxon di, a da Isa ro ken ɲa di, na gidi dinka yogo birinbiri nan ri xabura ke raqen taxi ti a yi. Ken falle, a daga. ⁶¹ Ken bire, Mariyama Madalena do Mariyama tana ɲi taaxunu xabura ke kaaran ɲa.

Isa xaburan tangande

⁶² Ken yillakaran gemu Tuumayinkootan ɲa yi. Sadaxakiɲandaanon yinmankon do farisigankon da me kafu nan daga Pilaati noqu. ⁶³ I ti a da: “O kamanyugo, o sinme do fi baane yi de! Gaarante ke demu tini ike kalle bita sikkan ɲa, i wundini ya.” ⁶⁴ An nta militerinu yogo roono a xabura ke raqen ɲa i na a tanga xa biton sikki ga na tinme. Ken ga fe, a xarallenmon ra wa riini a fayi de! Ken falle, i na ti jaman da a giri. Ken gaare xotono gaare fanan ɲa ya de!” ⁶⁵ Pilaati ti: “Militerinun faayi. Axa daga! Axa na a tanga moxo be ga n linji axa da.” ⁶⁶ I yinmenu daga xabura ke laxataxaaden moxo sirondi siri, na taagumansen ro a xanma, ke be ga a wuɲiyen koyini. Ken falle, i da tangandaanon wara a yi.

28

Isa wundiye

(Mar 16.1-10; Luk 24.1-12; Yoh 20.1-10)

¹ Tuumakootan dangi falle, koyen koota fanan soxoba, Mariya Madalena do i toxora daga Isa xaburan faayi.* ² Ken sigira yi, ɲiiɲen xosi saralle saralleyi xote. Boyinaxa Tunka duumanten maleyikanne yogo yanqa gilli kanxotten ɲa, na giden birinbiri bakka xaburan raqen ɲa, nan taaxu gide ke xanma. ³ A yinme ya ɲelunqene xoyi kanmen meɲexetiye, a yiraamun ɲa xurana xoyi leppa. ⁴ Militerinu beenu ga ɲi Isa xaburan tangana, i kanu nan toxu sarallene ma i ga xitini. ⁵ Xa, maleyikannen ti yaxaru ku da: “Axa maxa kanu, n ɲa a tu nan ti axa na Isa ya muurunu, i ga da ke be penpe yitten ɲa. ⁶ A nta yere, boyinaxa a wundi xoyi a ga demu a konno axa da moxo ke be, axa ri a saxunoqun faayi. ⁷ Axa n wuru telle a ko a xarallenmon da ti: “A wundi, a ware axa kaane katta Galileya. I n daga i na a ɲiini ya non ɲa. N ga digaame be koono axa da, ken ni ke ya yi.” ⁸ Yaxarun kanunten giri xaburan ɲa, xa i seewonta xooron ɲa ni. I wurunten daga xibaaren

* **27.63** Mat 16.21; 17.23; 20.19

* **28.1** 27.56

* **28.7** 26.32

kiñandi Isa xarallenmon ɲa. ⁹ I ga ken wuruye yi, Isa daga gemi i ya killen di nan ti i da: “Axa nawaari! I tinto a yi, nan tushi nan tiigi a taanun di, na a batu. ¹⁰ Isa jaabi nan ti i da: “Axa maxa kanu, axa daga a ko n maarenmun da ti i n daga Galileya, i ni n ñiini ya no.

Tangandaanon diganxanne

¹¹ Yaxarun ga killen di telle, militeri tangandaano ku xa yogonu daga kaanun di, fo wo fo ga ña, na a su ko sadaxakiñandaanon yinmankon da. ¹² Sadaxakiñandaanon yinmankon do diinan xirisun da me ñi na godi xoore kini militeri tangandaano ku yi, ¹³ nan ti i da: “Axa na ti axa ga xengene ya ni, Isa xarallenmon ga ri do wuron ɲa na a bagandi xaburan ɲa na a deni.* ¹⁴ A xibaaren ga na kiñe goberineerin ɲa, o na a faxaamundini a yi ya, na axa kisi masiibon ɲa.” ¹⁵ Militeri tangandaanon da xaaalisin raga, i ga di i ñaamari ti fo wo fo, i da a ña. Ke ya n sanqi do Yahuudiyanun naxa n ɲa, hari lenki a fin ɲa koniini.

Isa du koyiye i xarallenmun ɲa

(Mar 16.14-18; Luk 24.36-49; Yoh 20.19-23; Ñangollu 1.6-8)

¹⁶ A xarallenmun tanmi do baanen daga Galileya, katta Isa ga di i ñaamari ti i na me ñi konko be yi.* ¹⁷ I ga da Isa wari, i tushi i xurungun xanma na a batu, xa i yogonu sikka. ¹⁸ Isa tinto i ya nan jaabi nan ti i da: “Alla da mareyen su ya kini n ɲa, kanmun do ñiiñen ɲa. ¹⁹ Ken di, axa daga katta xabiilanun su yi, axa ni i ñanji n xarallenmun ɲa, axa ni i wanqi ti Faaben do Renmen do Alla Fanka Sennen toxon ɲa. ²⁰ N ga da axa ñaamari ti fo wo fo yi, axa ni i xaranɗundi a yi, na a xotondi i maxa moxo siri. Nke yinme be ga ni, n ɲa do axa yi kootan su ma duna gan n giri.

*28.13 27.32

*28.16 26.32